

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST **ŽIVO VIRELO**

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLII • CIJENA: 2 €

SVEĆENIČKA SLUŽBA
od 30. ožujka do 19. travnja 2025.

Franz Maidburg,
Posljednja večera, 1533.

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST živo vrelo

God. XLII. (2025.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguz, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

UREDNIKOVA RIJEČ

Svećenička služba 1

NAŠA TEMA: SVEĆENIČKA SLUŽBA

Ivica Raguz: O napuknutoj lubanji ili o svećeničkoj službi 2

Josip Gregur: »Ovo činite meni na spomen«
Ekleziologija Velikoga Četvrtka 8

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
N. Vranješ, D. Runje, I. Jurić, M. Horvat,
J. Bošnjaković, A. Vučković

Četvrta korizmena nedjelja 16

Peta korizmena nedjelja 20

Nedjelja Muke Gospodnje. Cvjetnica 24

Misa Večere Gospodnje. Veliki četvrtak 28

Petak Muke Gospodnje. Veliki petak 32

Vazmeno bdjenje 36

U DUHU I ISTINI

Miroslav Martinjak: Velika nam djela učini Gospodin 40

Svećenička služba

Večer Velikog četvrtka spušta svoj veo noći i obavlja tišinom minuli dan. Sve se prilagođava njoj, dok ona tiho krade svjetlo i zarobljava ga u tamu novog trenutka. I još jedan dan, naizgled, prolazi kao svaki drugi, sve do trenutka kada zora svojim zrakama otvara vjeđe i započinje novi dan. Ipak, ova večer nije tek prolazna stvarnost u uobičajenim okolnostima. Ona je trenutak koji nosi vječni poziv na ljubav i služenje.

Otkupitelj svijeta, Krist Gospodin, ove večeri, dan prije nego što će podnijeti muku, ustanovio je svećeništvo po kojem se na svijetu trajno upriputnjuje njegovo poslanje, žrtva i ljubav kojom nas je ljubio sve do smrti. Svećenici, nastavljajući njegovu službu, pozvani su biti živi svjedoci njegove ljubavi, služitelji svetih sakramenata i posrednici Božje milosti. To je poziv na predano služenje, kako bi Kristovo spasenje bilo očitovano svakom čovjeku, u svakome trenutku.

Na ovoj, Posljednjoj večeri, Krist se sagnuo do zemlje i oprao noge svojim učenicima. Ponizno služeći, pokazao je primjer beskrajne ljubavi koju Bog ima za svakoga od nas. Služiti znači ljubiti. To je ljubav koja se ne boji spustiti na koljena, ljubav koja je žrtvovana i koja se ne boji biti beskompromisna u svojoj poniznosti.

Kristov primjer poziva nas da u svakom čovjeku prepoznamo njegovu prisutnost, jer on je, kroz svoju neizmjernu ljubav, prisutan u svakom srcu. Kroz svakodnevnu službu, kroz riječi koje izgovaramo i djela koja činimo, pozvani smo biti nositelji mira i ljubavi, kako bismo u ovom svijetu odražavali njegovu svjetlost koja pobjeđuje tamu.

Kroz svakodnevnu službu, kroz naše riječi i djela, pozvani smo nositi Kristovu ljubav. Ta ljubav nije apstraktna; ona se živi u svakodnevnim susretima. To je ljubav koja se vidi u malim stvarima – u strpljivosti prema bližnjemu, u pomoći onome tko je u potrebi, u riječima utjehe onima koji pate. Svaka naša gesta, svaki susret, može postati Kristov čin ljubavi. Kroz euharistiju, kroz svećeništvo, Krist nas poziva da postanemo vidljivi nositelji njegove prisutnosti na zemlji. Svaki put kada pristupamo oltaru, postajemo dijelom njegovog spasenja, svjedoci njegove ljubavi prema svijetu.

Ova večer, kao i sve druge, nije samo prolazna stvarnost; ona nas podsjeća da, slijedeći Kristov put, postajemo živi odrazi njegove neizrecive ljubavi prema svakom čovjeku. Pozvani smo služiti, ljubiti, žrtvovati se, kako bi svijet prepoznao Krista u nama. Neka nas taj poziv na služenje i ljubav vodi svakoga dana, da svjetlom u sebi unosimo mir, dobrotu i spasenje.

Urednik

O napuknutoj lubanji ili o svećeničkoj službi

IVICA RAGUŽ

*Budući da je Isus Krist
došao na svijet da
bude istinski Svećenik i
Posrednik, u svojoj velikoj
ljubavi nije htio – prije
svojega drugog Dolaska
na kraju vremena –
ostaviti čovjeka bez
svoje stvarne i vidljive
prisutnosti. Zato je
Isus Krist ustanovio
svećeništvo, htio je da u
svećenicima, u njihovu
tijelu (lubanji), ali i u
njihovim djelatnostima
(sakramenti, euharistija),
on sam bude prisutan
među ljudima [...]*

1. Na Svetoj Gori u Grčkoj postoje kosturnice s lubanjama monaha svećenika i ostalih nezaređenih monaha. Zanimljivo je primijetiti da se na svim svećeničkim lubanjama vidi rez po sredini. Lubanja kao da je napuknuta te daje oblik križa. Lubanje pak nezaređenih monaha nemaju taj rez, lubanja je u jednom komadu. U tome se krije snažna duhovna poruka. Milost svećeničke službe, kojom čovjek postaje drugi Krist u ovom svijetu, nije nešto izvanjsko, nego zaista preoblikuje ne samo duh nego i tijelo, njegovu lubanju, a time i sva druga osjetila. Misleći ovdje i na svoj vlastiti rez, napuknuće na lubanji, pokušao bih ukratko razmatrati o sebi samom, odnosno o onom što je kao strano utisnuto u mene samoga, o onom što mene samoga nadilazi, o onom što jesam ja i nisam ja, o onom, dakle, što u meni samom stvara rez, napuknuće u duhu, ali i u tijelu, u mojoj lubanji, a to je svećenička služba. Promišljanje je to koje posvećujem svojoj subraći u svećeništvu, subraći s kojom dijelim istu napuknutu lubanju.

Posrednik

2. »Svaki veliki svećenik, zaista, od ljudi uzet, za ljude se postavlja u odnosu prema Bogu da prinosi darove i žrtve za grijeh.« (Heb 5,1) Uloga svećeničke službe u svim religijama, a osobito u Starom zavjetu, posrednička je uloga. Svećenik je posrednik između Boga i ljudi. On donosi Boga ljudima i ljude donosi Bogu. Dakle, svećenik ne može biti ni samo božanski, ni samo ljudski. Kao posrednik mora biti i jedno i drugo. Budući da je Isus Krist i Bog i čovjek, on je Posrednik, a time i Svećenik: »Jer jedan je Bog, jedan je i posrednik između Boga i ljudi, čovjek – Krist Isus.« (1Tim 2,5) »Posrednik novoga Saveza.« (Heb 12,24) On je jedini istinski Svećenik i Posrednik, jer je on pravi Bog: sam Bog u njemu se združio s

Valentin de Boulogne,
Posljednja večera, 1625. – 1626.

čovjekom i u njemu čovjek susreće samoga Boga. On je jedini istinski Svećenik i Posrednik, jer je on i pravi čovjek: njegova bezgrješna ljudska narav nerazdvojivo je sjedinjena s božanskom naravi, tako da u njemu Bog susreće čovjeka. On je Spasitelj, jer jedino je on svojim posredništvom, kao pravi Bog i pravi čovjek, pomirio Boga i čovjeka (*Kol* 1,19-22). Jedino se u Kristovu svećeništvu potpuno spajaju božansko i ljudsko, nebesko i zemaljsko, nevidljivo i vidljivo, Bog i svijet.

3. Budući da je Isus Krist došao na svijet da bude istinski Svećenik i Posrednik, u svojoj velikoj ljubavi nije htio – prije svojega drugog Dolaska na kraju vremena – ostaviti čovjeka bez svoje stvarne i vidljive prisutnosti. Zato je Isus Krist ustanovio svećeništvo, htio je da u svećenicima, u njihovu tijelu (lubanji), ali i u njihovim djelatnostima (sakramenti, euharistija), on sam bude prisutan među ljudima: da se svaki čovjek može stvarno družiti s Isusom Kristom, Bogom i čovjekom, Posrednikom; da već sada, u ovom svijetu, svaki kršćanin može postati »jedan duh« s Kristom, a to znači i kralj i svećenik, odnosno postati »zajedničar same božanske naravi« (*2Pt* 1,4): »Vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečeni da naviještate silna djela Onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu.« (*1Pt* 2,9) Ostali vjernici nemaju sakramentalnu napuknutu lubanju duha i tijela, jer oni sami nisu Krist, tj. u njima samima ne djeluje sam Krist u svojoj osobi. U ostalim

[...] svećenik treba, tako reći, provoditi dan i noć u crkvi. Tu se nalazi njegova prvenstvena djelatnost, tu on kao svećenik donosi

Boga ljudima. Tu, u crkvi, njegove su riječi zaista Kristove riječi: »Uzmite i jedite, ovo je moje Tijelo«; »Uzmite i pijte, ovo je moja Krv«. Tu, u crkvi, u njegovoj propovijedi propovijeda sam Isus Krist. Budući da u euharistiji, uz oltar, svećenik precizno i vjerno slijedi obred koji je Krist sam odredio po Crkvi, svojoj Zaručnici, svećenik se, tako reći, nalazi na Taboru svoje službe. Radi se o sljedećem. Kao što se Krist na Taboru preobrazio i zasvijetlio u svojoj božanskoj naravi, tako on i na Taboru euharistije preobražava svakoga svećenika na osobit način u sebe samoga.

osobama, pa i u svetcima koji nisu svećenici, susrećemo Kristove prijatelje, one koji su čudesno združeni s Isusom Kristom, ali koji nisu sam Isus Krist. Zato postoji »rez«, razlika »po naravi«, a ne »po stupnju« između sakramentalnoga (ministerijalnoga svećeništva) i općega svećeništva ostalih vjernika, kako će to reći Drugi vatikanski koncil (LG 10). Ili, pojednostavljeno rečeno, u svakom zaređenom svećeniku sam Isus Krist hoda ovom zemljom, govori, naviješta, djeluje, tj. donosi Boga ljudima i ljude donosi Bogu.

Boga čovjeku i čovjeka Bogu

4. Kao prvo, iz toga proizlazi da svećenik po svojoj službi ne treba ništa drugo činiti nego donositi Boga među ljude. To se događa u liturgiji, a napose u euharistiji, tako da je za svećenika najveća radost žrtvenik, oltar. Uvijek, u svakoj misi, pristupajući oltarskomu žrtveniku, molim u sebi riječi psalmista: »I pristupit ću Božjem žrtveniku, Bogu, radosti svojoj. Harfom ću slaviti tebe, Bože, o Bože moj!« (Ps 43,4) Dakle, svećenik treba, tako reći, provoditi dan i noć u crkvi. Tu se nalazi njegova prvenstvena djelatnost, tu on kao svećenik donosi Boga ljudima. Tu, u crkvi, njegove su riječi zaista Kristove riječi: »Uzmite i jedite, ovo je moje Tijelo«; »Uzmite i pijte, ovo je moja Krv«. Tu, u crkvi, u njegovoj propovijedi propovijeda sam Isus Krist. Budući da u euharistiji, uz oltar, svećenik precizno i vjerno slijedi obred koji je Krist sam odredio po Crkvi, svojoj Zaručnici, svećenik se, tako reći, nalazi na Taboru svoje službe. Radi se o sljedećem. Kao što se Krist na Taboru preobrazio i zasvijetlio

Doménikos Theotokópoulos,
Posljednja večera, 1568.

u svojoj božanskoj naravi, tako on i na Taboru euharistije preobražava svakoga svećenika na osobit način u sebe samoga. Tada svećeničko tijelo, njegova odjeća, njegov glas, njegove djelatnosti najočitije sjaje Kristom: u svećeniku je tada sam Krist prisutan u svakom svećeniku i po njemu samoga sebe, svoje Tijelo i svoju Krv, daruje svojim vjernicima. Stoga se svećenik treba najbolje osjećati u crkvi, uz oltar. Tu treba biti njegovo najdraže prebivalište, tu je njegov Tabor, tu Krist svijetli u njemu za vjernike. Tu, u crkvi, združuje se Bog s čovjekom, božansko i ljudsko, nebesko i zemaljsko. Svećenik je posrednik, a to znači da Isus Krist po svećeničkoj službi ne donosi samo Boga čovjeku, nego čovjeka donosi Bogu. Zato, kao drugo, u svakoj liturgiji svećenik predstavlja ljude, svoju zajednicu. On donosi ljude pred Boga, što je vidljivo osobito u prilikama kruha i vina, koji su simboli ljudi, zajednice, s kojom će se Krist sjediniti. U svakoj liturgiji Krist tako po svećeniku okuplja ljude, zove ih k sebi te u njihovo ime dolazi pred Boga. Tako u svećeniku vjernici ne susreću samo Krista, nego i sebe same, on u njihovo ime prinosi »darove i žrtve za grijeh«.

5. Sada shvaćamo da bez svećeničke službe nema Boga u svijetu, Boga koji se združuje s čovjekom, ali nema ni čovjeka koji se združuje s Bogom. No, svećenik nema samo taj Kristov rez, napuknuće na lubanji duha i tijela samo za liturgiju, nego i izvan liturgije. I kada silazi s Tabora liturgije, on je uvijek svećenik, sam Krist u njemu se i tada susreće. Izvan liturgije svećenik također donosi i treba donositi Boga čovjeku. A to svećenik čini i treba činiti tako što dolazi među ljude i gorljivo im naviješta Krista. On je »terapeut Riječi«, što se s grčkoga izvornika može prevesti kao »sluga Riječi«. Da, svećenik je terapeut ljudskih duša tako što ih liječi Riječju, Kristom i njegovim riječima. Postoje dakako i »terapeuti« duša ljudskim znanjem, ali nitko ne može tako liječiti čovjekovu dušu kao svećenik, jer ju on, kao terapeut-ssluga Riječi, liječi Kristovim riječima. Svećeničke riječi imaju potpuno drukčiji učinak nego riječi drugih ljudi. Pa i samo bavljenje teologijom, i sami njegovi tekstovi odjekuju drukčije jer u njima djeluje i odjekuje sam Isus Krist. To isto vrijedi i za sve ostalo što svećenik čini i što treba činiti izvan liturgije: pomagati siromasima, bijednicima, tješiti očajne. Sve to, dakako, mogu i trebaju činiti i vjernici laici, ali opet, i ovdje, kada svećenik to čini, to je drukčije, jer u svemu tome djeluje Isus Krist.

Bolesnik i su-patnik

6. No, rekli smo da je svećenik i posrednik, ukoliko on posređuje za narod pred Bogom, tj. donosi ljude pred Boga. Svećenik nije monah ili redovnik koji želi postići osobno savršenstvo i pritom, dakako, moliti za druge. Ne. Svećenik je primio sakramentalni rez, napuknuće ne da prvo sebe usavršuje, nego da se ludo moli za narod pred Bogom! Kao što se Krist spojio s ljudskom naravi

[...] svećenik je terapeut ljudskih duša tako što ih liječi Riječju, Kristom i njegovim riječima. Postoje dakako i »terapeuti« duša ljudskim znanjem, ali nitko ne može tako liječiti čovjekovu dušu kao svećenik, jer ju on, kao terapeut-ssluga Riječi, liječi Kristovim riječima. Svećeničke riječi imaju potpuno drukčiji učinak nego riječi drugih ljudi. Pa i samo bavljenje teologijom, i sami njegovi tekstovi odjekuju drukčije jer u njima djeluje i odjekuje sam Isus Krist. To isto vrijedi i za sve ostalo što svećenik čini i što treba činiti izvan liturgije: pomagati siromasima, bijednicima, tješiti očajne.

[...] samoga sebe treba optuživati za grijehe svojih vjernika, treba sebe smatrati krivcem zbog njihovih grijeha, makar možda i nije sam kriv, a sve kako bi svojim zagovorom molio Boga za oprostjenje. Radije on želi u pakao umjesto svojih vjernika, kako je to htio sv. Pavao. Nažalost, mi svećenici to zaboravljamo. Zaboravljamo da smo svećenici za narod, pro populo. I kada molimo, molimo prije za svoj narod, za duše koje su nam povjerene, a tek onda za sebe! Trebamo moliti, plakati, jecati, postiti i tako zagovarati duše pred Bogom.

i kao što je on umro za čovjeka, i svećenik se tako treba spojiti sa zajednicom koja mu je povjerena te neprestano moliti za nju. Ma ne samo moliti. On treba uzdisati, jecati pred Bogom za svoj narod. Muke, nevolje, očaj pa i grijehe svojega naroda on treba smatrati svojim. Štoviše, samoga sebe treba optuživati za grijehe svojih vjernika, treba sebe smatrati krivcem zbog njihovih grijeha, makar možda i nije sam kriv, a sve kako bi svojim zagovorom molio Boga za oprostjenje. Radije on želi u pakao umjesto svojih vjernika, kako je to htio sv. Pavao. Nažalost, mi svećenici to zaboravljamo. Zaboravljamo da smo svećenici za narod, *pro populo*. I kada molimo, molimo prije za svoj narod, za duše koje su nam povjerene, a tek onda za sebe! Trebamo moliti, plakati, jecati, postiti i tako zagovarati duše pred Bogom. Ako je Krist postao bolestan iz ljubavi prema nama (Iz 53,4), tada je svećenik također bolesnik. Svećenik je bolestan jer nosi bolesti svojih vjernika, njihov očaj i njegov je očaj. Svećenik uzima njihove bolesti i očaje na sebe, plače poput Krista za svoje vjernike, okuplja ih oko sebe kao Kvočka, kao Majka. »On je u dane svojega zemaljskog života sa silnim vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje Onomu koji ga je mogao spasiti od smrti. I bi uslišan zbog svoje predanosti.« (Heb 5,7) »Koliko li puta htjedoh okupiti djecu tvoju kao što kvočka okuplja piliće pod krila, i ne htjedoste.« (Mt 23,37) I svećenik, koji treba osjetiti bol svojih vjernika, treba biti više zabrinut za njih nego što su oni sami zabrinuti za sebe. Svećenik živi stalno u nemiru, kao što je Krist bio u nemiru (Iv 11,33), zabrinut za nas ljude. Zato svećenik treba ne samo molitvom, nego na sve moguće načine loviti duše, učiniti sve – sebe potpuno stavljajući po strani – kako bi duše bile oslobođene od grijeha i kako bi postale Kristove.

7. Svećenička služba jest služba supatnje. Oganj supatnje neprestano pali njegovu dušu i njegovo tijelo. Iznutra on gori milosrdem, suosjećanjem, ali i velikom žalošću kada primijeti da se duše udaljuju od Isusa Krista. Da, svećenik je svetim redom primio službu supatnje. A nije li supatnja ono što čovjeka čini čovjekom! Da, čovjek jest čovjek onoliko koliko s lakoćom supati sa svojim bližnjima. Volja za supatnjom jest volja ljudskosti i plemenitosti, a to znači volja po kojoj se prepoznaje čovjek kao čovjek, osobito božanski čovjek u Isusu Kristu. Ako bi to u ikomu trebalo biti vidljivo, tada to treba biti vidljivo u svećeniku, posredniku ljudi pred Bogom. Zato je svećenička služba najplemenitija služba na svijetu, a svećenik bi trebao biti najplemenitiji čovjek na svijetu upravo zato što je čovjek supatnje. U tom smislu svećenička molitva za vjernike, ali i za sve ljude, osobito one najbjeđnije i najočajnije, opet ima drukčiji učinak negoli molitva vjernika laika, jer u svećeniku moli Krist za sve ljude pred Ocem. Svi mogu i trebaju moliti jedni za druge, ali nitko kao svećenik! I svi donose blagoslov tako što mole jedni za druge, ali nitko kao svećenik, upravo zbog svojega sakramentalnog reza, zbog napuknuća na lubanji duše i tijela. I to je poticaj

svećenicima, mojoj subraći u supatnji, da nas sve zahvati sveti nemir, da budemo stalno bolesni zbog svojega naroda, da u liturgiji, ali i u osobnoj molitvi, gorljivo, sa suzama i jecanjima, molimo za svoj narod.

Strahovi i jedan poljubac

8. Sve to pokazuje kakva drhtavica i strah treba hvatati nas, svećenike, ne samo zbog veličanstvenosti službe, nego zbog mogućnosti vlastite propasti. Propasti možemo zbog toga što pristupamo liturgiji u grijehu, pokvarena duha. Jer ako bi itko trebao pristupati pobožno, čisto i u strahu svetinjama u liturgiji, to smo mi, svećenici. Ne dao Gospodin da budemo kao onaj svećenik Uza koji je neprimjereno posegnuo za Kovčegom Saveza (2Sam 6,6-7). Zato u svakom svećeniku treba biti prisutan liturgijski strah. Ali, i pastoralni strah. Naime, nitko ne može tako uništiti duše kao što može svećenik! Jer, mi ćemo polagati račun ne samo za sebe, već i za ljude koji su nam bili ili jesu povjereni, a koje smo zbog svojega načina života, svojim nemarom, grijesima, skandalima i krivom naukom, udaljili od Krista te smo postali sukrivci njihove propasti. »Rez«, »puknuće« na lubanji našega tijela i duše zato može biti razlog daleko veće osude nego kod ostalih vjernika. Jer, toliko smo mnogo primili – predstavljati samoga Krista! – a možda smo tako malo ili ništa dali. Štoviše, možda smo kao vuci grabežljivci proždrlili duše koje su nam povjerene. I sami se možemo pitati što je to u nama te – unatoč tako velikomu dostojanstvu, tomu sakramentalnomu rezu, napuknuću na lubanji tijela i duše – omlitavimo i postanemo nerijetko gori od ostalih vjernika, pa i od ljudi ovoga svijeta. Odgovor nam daje Pismo: farizejska oholost. Umjesto da nas tako velika čast baci u drhtavicu i tjeskobu, da se osjećamo nedostojnim tako velike službe posredništva između Boga i čovjeka, umjesto da zbog iste časti postanemo plemeniti, tj. bolesni ljudi iz supatnje s drugim ljudima, mi uživamo u častima. Koristimo čast da sebe uzdižemo, sebe hvalimo, umjesto da sebe stavljamo po strani, donoseći Boga ljudima i donoseći ljude Bogu. Umjesto da se stalno osjećamo kao Šaul, koji se skrivao među magaricama kad je čuo da će postati kralj, mi se opet poput Šaula, primivši čast, ponašamo oholo i neposlušno te ne samo sebe, nego i narod vodimo u propast. Trebali bismo i zaplakati dok o svemu tome razmišljamo. No, moje misli ovdje ne žele poticati samo na plač. One su prije svega zamišljene kao jedan poljubac koji želim darovati svojoj subraći, samo jedan poljubac u čelo, na onaj naš rez, napuknuće. Da, samo jedan utješni poljubac s kojim njima i sebi tiho šapćem: sve možemo u Onom koji nas jača (Fil 4,13). ■

Giulio Quaglio, *Smrt svećenika Uze*, (medaljon; katedrala u Ljubljani), 1704.

[...] nitko ne može tako uništiti duše kao što može svećenik! Jer, mi ćemo polagati račun ne samo za sebe, već i za ljude koji su nam bili ili jesu povjereni, a koje smo zbog svojega načina života, svojim nemarom, grijesima, skandalima i krivom naukom, udaljili od Krista te smo postali sukrivci njihove propasti.

»Ovo činite meni na spomen« Ekleziologija Velikoga Četvrtka

JOSIP GREGUR

Isus polaže svoj život da bi u ime, to jest umjesto cijelog čovječanstva proslavio Oca. Jer čovjek po svetom Pavlu (Rim 1,21) može doduše spoznati Boga, što ne znači da je spreman priznati ga, a kamoli proslaviti. Odjek je to ljudske kontaminacije istočnim grijehom oholosti i sebezjublja.

Na pragu između Korizme i slavlja Uskrasnog trodnevlja Veliki je četvrtak liturgijski vrlo znakovit i sadržajan. Povijesno se na taj dan u stolnim crkvama slavilo tri mise, djelomice bez službe čitanja. Tijekom prijedopodneva bile su predviđene dvije mise: Misa pomirenja pokornika, koji su isključeni početkom Korizme ponovno po biskupu bivaju primani u liturgijsku zajednicu Crkve (nazvani »plaćući« zbog suza radosnica kao znaka pomirenja). Na Misi posvete ulja blagoslivljalo se bolesničko ulje, a posvećivalo ulje za svetu krizmu.

U večernji sat slavi se Misa večere Gospodnje (*in cena Domini*) koja pripada već trodnevnom slavlju vazmenog otajstva, vrhuncu crkvene godine. U njoj se Crkva spominje dramatičnog oproštaja učitelja od svojih učenika i svečano slavi ustanovljenje euharistije, a njome i svećeništva. U težištu svega stoji Gospodinov mandat, odnosno oporuka: »Ovo činite meni na spomen«. U ovom prilogu se u zadanom okviru ukratko analizira na što Isus misli kad kaže »Ovo«, na koga se odnosi »činite« i što znači »meni na spomen«?

Na prvi pogled kao da Isus misli da crkveno slavlje euharistije treba biti imitacija Posljednje večere odnosno Sveta misa, prijateljska gozba njegovih sljedbenika. To se sugerira primjeric njemačkim izrazom »Abendmahl«. Druga mogućnost je da on time samo opunomoćuje apostole, odnosno buduće biskupe i svećenike za euharistijsku pretvorbu kruha i vina. Treća opcija, koju podcrtava Joseph Ratzinger, je egzistencijalnija: »činite« se odnosi na cijelu crkvenu zajednicu u smislu Pavlove *logike latreia*, darivanja sebe, odnosno vlastitog »tijela za žrtvu živu, svetu, Bogu milu – kao ... duhovno bogoslužje« (Rim 12,1).

Théodore Chassériau,
Isus u Getsemanskom vrtu, 1840.

Na čin sebedarja svi su pozvani. To se u povijesti liturgije zanemarivalo te je kod oltara samo klerik službeno prinosio žrtvu u ime (pasivno) prisutnog naroda. Liturgijski pokret i Drugi vatikanski koncil ponovno su istaknuli njezinu ekleziološku i participativnu dimenziju. Usprkos tome, nažalost, još se i danas Misa ponekad slavi kao 'privatna' pobožnost i svećenik moli Časoslov nasamo. Time se doduše zadovoljava obavezna, pobožna, ali ne i liturgijska uloga svećenstva.

1. »Ovo...«

Ratzinger obrazlaže da je Posljednja večera doduše ritualni okvir Isusovog žrtvovanja Ocu, ali ne i sadržaj budućeg euharistijskog slavlja. Sadržaj Euharistije je spomenuta *latreia*, duhovno sebedarje izraženo riječima *Ovo je moje tijelo, ovo je moja krv*. Te će se riječi počevši od Getsemanskog vrta – gdje Isus u krvavom znoju svoj ljudski ego predaje u Očevu volju: »Ali ne što ja hoću, nego što hoćeš ti!« (Mk 14,34) – ratificirati na Veliki petak i ispuniti u smislu njegove tvrdnje: »Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje« (Iv 15,13). Isus polaže svoj život da bi u ime, to jest umjesto cijelog čovječanstva proslavio Oca. Jer čovjek po svetom Pavlu (Rim 1,21) može doduše spoznati Boga, što ne znači da je spreman priznati ga, a kamoli proslaviti. Odjek je to ljudske kontaminacije istočnim grijehom oholosti i sebeljublja. Isus ga svladava čineći ono na što Adam

*Željom da se slavi njemu
»na spomen« Krist ima
na umu narav čovjeka,
kojoj se žrtvovanje
doimlje kao neka psihička
anemičnost odnosno
ludost križa (1Kor 1,18) na
štetu probitka u vlastitu
korist. Snagom križa on
raskrinkava zabludu
oholosti, koja uvijek
iznova vodi u propast, i
daje apostolskoj službi
smisao i jakost. Svećenik
je već svojim bivstvom
(dakako i čistoćom
srca) sujetionik u moru
duhovne dezorijentacije,
te poput rimskih vestalki
bdije nad ognjem vjere.*

i Eva, odnosno čovječanstvo nisu spremni, nisu u mogućnosti. Zato, »kao što su neposluhom jednoga čovjeka mnogi postali grešnici tako će i posluhom Jednoga mnogi postati pravednici« (Rim 5,19).

Kršćanski mučenici bili su prvi koji su krvlju proslavili Boga i potvrdili svoju privrženost Kristu. Ostalima, pošteđenim od krvne žrtve, svećenik na početku euharistijske molitve dovikuje: »Hvalu dajmo Gospodinu Bogu našem.«. Odgovor »Dostojno je i pravedno.« ne bi smio biti samo neki *flatus vocis*, nego riječ puna predanja Bogu, na čiju je hvalu čovjek zapravo i stvoren (Ef 1,12). Iskrena se pak i djelotvorna hvala iskazuje dijaloški, zajedno i pred drugima. »A sada, braći ću svojoj naviještati ime tvoje, hvaliti ću te usred zbora« (Ps 22,23). Biblijski autor izražava potrebu da u zajedništvu prijatelja zahvali Bogu za primljeno dobro, odnosno za spas iz izvjesne nevolje. To je takozvana biblijska *toda* – žrtva hvale. Ona odjekuje i u otpjevnom psalmu Velikoga četvrtka: »Tebi ću prinijeti žrtve zahvalne« (Ps 116,17). Isus se nadovezuje na nju u okviru Posljednje večere: »Otpjevavši hvalospjeve, zapu tiše se prema Maslinskoj gori« (Mk 14,26). I dok psalmist tek nakon što je spašen zahvaljuje Bogu, Isus to čini duboko zahtjevnije *naočigled* zle sudbine. Iz toga proizlazi da je egzistencijalna zahvala, a ne patnja, sama po sebi, srž Kristove žrtve i prava zadovoljština nebeskom Ocu. Crkveni učitelj Origen piše u 3. stoljeću: »Mi (kršćani) nismo ljudi nezahvalna srca. [...] Bogu, koji nas je obilno obdario dobrima ... bojimo se pokazati nezahvalnost. Znak te zahvalnosti prema Bogu jest kruh, koji se naziva euharistija« (Origenes, Contra Celsum VIII, 57. Usp *sacrificium laudis* u Prvoj euharistijskoj molitvi). Isto tako Ratzinger u *toda* – žrtvi hvale vidi bit i smisao cijele Euharistije (Gesammelte Schriften 11, 359–382).

2. »činite...«

Kao što »Ovo«, to jest egzistencijalno predanje Bogu, i obvezuje sve prisutne, tako se i »činite« ne odnosi samo na apostole, biskupe i svećenike. Na čin sebedarja svi su pozvani. To se u povijesti liturgije zanemarivalo te je kod oltara samo klerik službeno prinosiso žrtvu u ime (pasivno) prisutnog naroda. Liturgijski pokret i Drugi vatikanski koncil ponovno su istaknuli njezinu ekleziološku i participativnu dimenziju. Usprkos tome, nažalost, još se i danas Misa ponekad slavi kao 'privatna' pobožnost i svećenik moli Časoslov nasamo. Time se doduše zadovoljava obavezna, pobožna, ali ne i liturgijska uloga svećenstva. U liturgijskom smislu Konstitucija o Crkvi *Lumen gentium* ističe »zajedničko svećeništvo vjernika«, koje proizlazi iz krštenja i pomazanja Duhom Svetim, da bi prinosiso »duhovne žrtve« i navješćivalo Božja silna djela (LG 10). Vjernici »snagom svojega kraljevskog svećeništva, sudjeluju u prinošenju euharistije te ga vrše u primanju sakramenata, u molitvi i zahvaljivanju, svjedočanstvom svetog života, samozatajom

i djelotvornom ljubavlju.« S druge strane, dakako, konstitucija razlikuje hijerarhijsko od općeg svećenstva »ne samo po stupnju nego i po biti«: »svetom vlašću koju ima, ministerijalni svećenik odgaja i vodi svećenički narod, vrši euharistijsku žrtvu u Kristovoj osobi (*in persona Christi*) te je u ime svega naroda prinosi Bogu«. U smislu te međusobne interakcije oba svećenstva (*ad invicem tamen ordinantur*) treba precizirati da svećenik ne prinosi žrtvu samo *in persona Christi* i u ime naroda već *in persona Christi capitis*, kao glava naroda. Time narod slovi kao liturgijsko Kristovo tijelo i dublje se naznačuje sakramentalna bitnost svećeničke službe, budući da bi tijelo bez glave bilo bezlični torzo, odnosno sveta Misa građevina bez zaglavnog kamena.

Kao što je poznato, ta se misao nadovezuje se na teologiju apostola Pavla i preko svetog Augustina na cijelo prvo tisućljeće, koje skoro da ne razlikuje euharistiju od Crkve kao mistično tijelo Kristovo (usp. Henri de Lubac, *Méditation sur l'Eglise*, 1962). Augustin obrazlaže pričesnicima: »Želiš li razumjeti Tijelo

Nep. autor, Jaganjac Božji,
(polureljef; Eufrazijeva bazilika
u Poreču), VIII. st.

*Plod Euharistije
odražava se [...] posebice
u ljubavi, koja se po
Isusovom mandatu
dirljivo upriličuje u
obredu pranja nogu uz
antifonu Ubi caritas et
amor Deus ibi est (Gdje
je ljubav, prijateljstvo
Bog je ondje). Taj
starokršćanski simbolički
čin prakticirao se prvotno
kod novokrštenika,
a kasnije na različite
načine u liturgiji i izvan
nje nad bolesnima i
umornim putnicima.
Od 12. stoljeća obred
se izvan euharistijskog
slavlja prihvaća i u
Rimu. Cijelu Crkvu se
pranjem nogu opominje
na ponizno služenje
u Kristovom duhu.*

Kristovo, slušaj apostola kad vjernima govori: 'Vi ste naime tijelo Kristovo i njegovi udovi' (1Kor 12,27). Ako ste dakle tijelo i udovi Kristovi, onda je vaše otajstvo na Gospodnjem oltaru: vaše otajstvo primajte. Na to što jeste odgovarate amen i odgovarajući potpisujete. Budi dio udova Kristova tijela, da ti amen bude istinit. [...] *Estote quod uidetis, et accipite quod estis* – budite što vidite i primajte što jeste« (Sermo 272).

Time crkveni otac u konačnici izriče pravi smisao liturgijskog »činite« odnosno aktivnog sudjelovanja u bogoslužju. Očito nije u pitanju liturgijski aktivizam, kojim se često zapravo kompenzira egzistencijalno sebedarje. *Participatio actiosa* prije svega je spomenuta *logike latreia*, sudjelovanje u Isusovom »U tvoje ruke duh svoj predajem« (Ps 31,6). Ne samo – na to opet ukazuje Ratzinger – kao 'logična', mentalna intencija, nego darivanje cijelog sebe po primjeru *Logosa* na križu (Iv 1). To darivanje dubinsko je proturječenje iskonskoj sumnji prvih ljudi: 'Želi li Bog uistinu moje dobro?' U nemogućnosti da se sam odupre đavolskoj sebičnosti, kršćanin učestvuje u Kristovom »kako Ti hoćeš«. Kao ekspresivno biće to izražava »usred zбора« glasnim sudjelovanjem i zdušnom pjesmom. Jer liturgija, po riječima austrijskog liturgičara R. Messnera, nije drugo nego »Chorprobe für den Himmel«, *predvežba za nebeske zborove*. – I po toj misli se razabire da ni misno slavlje Velikog četvrtka nije imitacija Posljednje večere, nego predokus »gozbe Kralja Jaganjca«, sukladno tijelovskoj antifoni Tome Akvinskog: »...et future gloriæ nobis pignus datur«; euharistija zalag vječne slave. U tom smislu i u skladu s Pavlovom tvrdnjom: »Doista, kad god jedete ovaj kruh i pijete čašu, smrt Gospodnju navješćujete dok on ne dođe« (1Kor 11,26), poželjno je da se barem na taj dan sveta pričešć dijeli pod obje prilike.

3. »meni na spomen«

U euharistijskoj molitvi Velikog četvrtaka riječima: »Dan prije nego će podnijeti muku za spasenje naše i svih ljudi« (RM 184) dodaje se: *hoc est hodie*, »to jest danas«. Time se posebno naglašava kako spomen (lat. *memoria*, gr. *anamnesis*) nije puko prisjećanje nekog prošlog događaja, nego njegovo uprisutnjenje u aktualnom trenutku. Uopće se liturgija zbiva izvan, odnosno u punini vremena. Kristov pashalni misterij slomio je moć Kronosa, uskrsnuće je »progutalo« (J. Ratzinger) smrt i formiralo vječni *hodie* (»danas«), koji se u liturgiji često spominje (usp. Hvalospjev uskrsnoj svijeći *Exsultet*). Na aktualno uprisutnjenje ukazuje i starokršćanska darovna molitva u Misi posljednje Večere: »Gospodine, kad god se slavi spomen ove žrtve, izvršuje se djelo našeg otkupljenja: zato daj da dostojno slavimo ta otajstva.«

Željom da se slavi njemu »na spomen« Krist ima na umu narav čovjeka, kojoj se žrtvovanje doimlje kao neka psihička

anemičnost odnosno ludost križa (1Kor 1,18) na štetu probitka u vlastitu korist. Snagom križa on raskrinkava zablude oholosti, koja uvijek iznova vodi u propast, i daje apostolskoj službi smisao i jakost. Svećenik je već svojim bivstvom (dakako i čistoćom srca) svjetionik u moru duhovne dezorijentacije, te poput rimskih vestalki bdije nad ognjem vjere. I dok su svi pozvani na Gozbu Jaganjčevu, Isus prvo veli apostolima: »Kao što je Otac ljubio mene tako sam i ja ljubio vas«. (Iv 15,9). Šalje ih kao ovce među vukove, ali s porukom: »Ne boj se, stado malo: svidjelo se Ocu vašemu dati vam Kraljevstvo« (Lk 32,32). Njih se dakako kao prvih tiče i zapovijed »Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio!« (Iv 15,12), isto kao i opomena na pomirbu prije žrtvovanja na oltaru (Mt 5,23-24).

Iz toga se razabire dostojanstvo i teret svećeničke službe. Pogotovo u doba kad njezina sakramentalna dimenzija sve više nestaje iz vida i čak se u crkvenim krugovima dovodi u pitanje (usp. Sinodalni put njemačke Crkve), duhovnim je pastirima potrebna prijateljska solidarnost vjernika. To je posebno osjećao Ivan Pavao II. hrabreći na Veliki četvrtak svećenike svojim godišnjim poslanicama. Isto tako hvalevrijedan je tog dana u nekim krajevima običaj zahvale za njihovu službu od strane župljana. Ne časti se time sposobnost i simpatičnost neke osobe, nego slijedi Kristova poruka: »Tko vas prima, mene prima; a tko prima mene, prima onoga koji je mene poslao« (Mt 10,40).

Duccio di Buoninsegna, *Isus per noge učenicima; Posljednja večera*, 1308. – 1311.

Benvenuto Tisi,
Krist pere noge apostolima,
1520. – 1525.

4. Sažetak

Liturgija Velikog četvrtka izrazitog je eklezijalnog naboja. (Povijesno) bogoslužje pomirenja ukazuje na Crkvu, ranjenu grijehom svoga člana, kojeg vremenski isključuje, da bi joj euharistijska žrtva – predanost Bogu – bila čista. Ta ekskomunikacija je liturgijski čin i kao takva ne želi grešnika moralno diskreditirati, već je neka vrsta karantene za sazrijevanje svijesti da grijeh ima i crkvenu dimenziju. Najzad, isključenje, a pogotovo pomirenje s Crkvom na Veliki četvrtak naznačuju pravi smisao u Svetoj godini posebno aktualnog oprosta. Kao što se penitent vraća u Crkvu, tako i vjernik kroči kroz sveta vrata da bi sebe iznova kao živi kamen ugradio u hram zajednice vjernika (*1Pt 2,5*) od koje se životom učestalo udaljuje. Simboličkim ulazom ratificira nekadašnju molbu roditelja kod krštenja za uključenje djeteta u mistično Kristovo tijelo.

Misa posvete ulja Velikoga četvrtka također je ekleziološki značajna, budući da se bolesničko i ulje za svetu krizmu iz katedrale dijele po župama i time učvršćuje sakramentalno jedinstvo mjesne Crkve. Svetim uljem pomazuje se krštenik na opće kraljevsko svećenstvo, njime po Duhu Svetom biskup krijepi krizmanika za apostolsko djelovanje u svijetu, njime se kod ređenja posvećuju kandidati za svećeničko poslanje. Ta usmjerenost na sakramentalnu strukturu Crkve, a i obnova svećeničkog zavjeta na toj Misi, upućuju na potrebu velikog prisustva Božjeg naroda.

Misa večere Gospodnje najdublje je utkana u liturgijsku bit i zajedništvo Crkve. Za nju posebno vrijedi napomena svetog Augustina u već spomenutoj propovjedi: »Spoznajte i radujte se: (jer označava) jedinstvo, istinu, pobožnost, ljubav. Jedan kruh. Tko je taj jedan kruh? Mnogi (kao) jedno tijelo«. Plod Euharistije odražava se u navedenim vrlinama, posebice u ljubavi, koja se po Isusovom mandatu dirljivo upriličuje u obredu pranja nogu uz antifonu *Ubi caritas et amor Deus ibi est* (Gdje je ljubav, prijateljstvo Bog je ondje). Taj starokršćanski simbolički čin prakticirao se prvotno kod novokrštenika, a kasnije na različite načine u liturgiji i izvan nje nad bolesnima i umornim putnicima. Od 12. stoljeća obred se izvan euharistijskog slavlja prihvaća i u Rimu. Cijelu Crkvu se pranjem nogu opominje na ponizno služenje u Kristovom duhu.

»Ovo činite meni na spomen.« – U Misi večere Gospodnje liturgijska zajednica uprisutnjuje »Ovo«, to jest žrtvu Krista Ocu, a time i ljudima; »činite« poziva na vlastito sudjelovanje u njegovom sebedarju; »meni na spomen« ukazuje na Isusa kao eshatološkog domaćina svojih vjernih. Njegovim službenicima pak okrepljuje identitet i hrabri ih da ustraju u službi Bogu i narodu. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

OŽUJAK

30 N ČETVRTA KORIZMENA NEDJELJA

31 P Svagdan: Iz 65,17-21; Ps 30,2.4-6.11.12a.13b;
lv 4,43-54

TRAVANJ

1 U Svagdan: Ez 47,1-9.12; Ps 46,2-3.5-6.8-9;
lv 5,1-3a.5-16

2 S Svagdan: Iz 49,8-15; Ps 145,8-9.13c-14.17-18;
lv 5,17-30

3 Č Svagdan: Izl 32,7-14; Ps 106,19-23; lv 5,31-47

4 P Svagdan: Mudr 2,1a.12-22; Ps 34,17-21.23;
lv 7,1-2.10.25-30

5 S Svagdan: Jr 11,18-20; Ps 7,2-3.9b-12; lv 7,40-53

6 N PETA KORIZMENA NEDJELJA

7 P Svagdan: Dn 13,1-9.15-18a.19-30.33-62; Ps 23,1-6;
lv 8,12-20

8 U Svagdan: Br 21,4-9; Ps 102,2-3.16-21; lv 8,21-30

9 S Svagdan: Dn 3,14-20.24-25.28; Otpj. pj.: Dn 3,52-56;
lv 8,31-42

10 Č Svagdan: Post 17,3-9; Ps 105,4-9; lv 8,51-59

11 P Svagdan: Jr 20,10-13; Ps 18,2-7; lv 10,31-42

12 S Svagdan: Ez 37,21-28; Otpj. pj.: Jr 31,10-13;
lv 11,45-56

13 N NEDJELJA MUKE GOSPODNJE. CVJETNICA

14 P Svagdan Velikoga tjedna:
Iz 42,1-7; Ps 27,1-3.13-14; lv 12,1-11

15 U Svagdan Velikoga tjedna:
Iz 49,1-6; Ps 71,1-6b.15ab.17; lv 13,21-33.36-38

16 S Svagdan Velikoga tjedna:
Iz 50,4-9a; Ps 69,8-10.21bc-22.31.33-34; Mt 26,14-25

17 Č ČETVRTAK VEČERE GOSPODNJE. VELIKI ČETVRTAK

18 P PETAK MUKE GOSPODNJE. VELIKI PETAK

19 S VELIKA SUBOTA. Vazmeno bdjenje

Četvrta korizmena nedjelja

30. ožujka 2025.

ULAZNA PJESMA

Veseli se Jeruzaleme!
Kličite zbog njega
svi koji ga ljubite!
Radujte se, radujte s njime,
svi koji ste nad njim tugovali!
Nadojite se i nasitite na
dojkama utjehe njegove!
(usp. Iz 66,10-11)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti si nas sa sobom
pomirio po Riječi svojoj,
Isusu Kristu. Pomozi nam
da odanošću i živom vjerom
idemo u susret skorim
vazmenim blagdanima.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, s radošću ti
prinosimo ovu žrtvu, koja
nam daje lijek protiv smrti.
Molimo te da je s vjerom
slavimo i dostojno prikažemo
za spas svijeta.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ali se ipak trebalo veseliti i
radovati, jer ti ovaj brat
bijaše mrtav i opet oživje,
bijaše izgubljen i nađe se.
(Lk 15,32)

POPRIČESNA MOLITVA

Bože, ti prosvjetljuješ
svakog čovjeka koji dolazi
na ovaj svijet. Molimo te,
izliječi nam sljepoću srca
da spoznamo što je pravo
i tebe iskreno ljubimo.
Po Kristu.

Prvo čitanje Jš 5,9a.10-12

Ušavši u Obećanu zemlju, narod Božji slavi Pashu.

Čitanje Knjige o Jošui

U one dane: Reče Gospodin Jošui: »Danas skidoh s vas sramotu egipatsku.«
Izraelci se, dakle, utaboriše u Gilgalu i ondje na Jerihonskim poljanama
proslaviše Pashu četrnaestoga dana u mjesecu, uvečer. A sutradan poslije
Pashe, upravo toga dana, blagovali su od uroda one zemlje: beskvasna
kruha i pržena zrnja. I mana je prestala padati čim su počeli jesti plodove
zemlje. Tako Izraelci nisu više imali mane, nego su se te godine hranili
plodovima zemlje kanaanske.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 34,2-7

Pripjev: Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin!

Blagoslivljat ću Gospodina u svako doba,
njegova će mi hvala biti svagda na ustima!
Nek se Gospodinom duša moja hvali,
nek čuju ponizni i nek se raduju!

Veličajte sa mnoom Gospodina,
uzvisujmo ime njegovo zajedno!
Tražio sam Gospodina i on me usliša,
izbavi me od straha svakoga.

U njega gledajte i razveselite se
da se ne postide lica vaša.
Eto, jadnik vapi, a Gospodin ga čuje.
izbavlja ga iz svih tjeskoba.

Drugo čitanje 2Kor 5,17-21

Bog nas je sa sobom pomiro u Kristu.

Čitanje Druge poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima

Braćo: Je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastalo! A sve je
od Boga koji nas sa sobom pomiri po Kristu i povjeri nam službu pomirenja.
Jer Bog je u Kristu svijet sa sobom pomirio ne ubrajajući im opaćina njihovi-
vih i polazući u nas riječ pomirenja. Kristovi smo dakle poslanici; Bog vas
po nama nagovara. Umjesto Krista zaklinjemo: dajte, pomirite se s Bogom!
Njega koji ne okusi grijeha Bog za nas grijehom učini da mi budemo pra-
vednost Božja u njemu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Lk 15,18

Ustat ću, poći k svome ocu i reći mu:
Oče, sagriješih protiv neba i pred tobom!

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, potrebiti neizmjerne Božje ljubavi i smilovanja, skrušena srca utecimo se dobrome Ocu te ga zamolimo da prosvijetli naš um i osmjeri naša neprestana lutanja na pravi put:

1. Sveta Crkva utočište je Božje ljubavi koje prima svakoga koji te traži. Oživljuje njegovo djelovanje Svetim Duhom da neprestano privodi nove duše vječnome vrelu, molimo te.
2. Tvoj Sin nije odustajao od poučavanja tvrdokornih srdaca ljudi. Svećenicima podari ustrajnost u poučavanju te snažno i nepokolebljivo pouzdanje u tvoju svesrdnu pomoć, molimo te.
3. Današnja prisposoba nas uči kako je mlađi sin spoznao svoju grešnost i skrušena srca zamolio oprost. Podaj i nama milost obraćenja da skrušena srca priznamo svoje ljudske slabosti, molimo te.
4. Stariji sin je, usprkos svemu što je posjedovao, zatvorio srce milosnom djelovanju. Oslobodi nas taštine i samodostatnosti te podaj otvoreno srce za praštanje i ljubav prema bližnjima, molimo te.
5. Kratko smo vrijeme u ovome svijetu i svakoga se dana moramo truditi živjeti pravedno. Učini nas poniznim vršiteljima tvojih zapovijedi da bismo po smrti zavrijedili vječno blaženstvo, molimo te.

Dobri Oče, iako nas naša ljudska lutanja često odvedu raznim stranputicama, nikada se ne umoriš čekajući da nas primiš u svoj očinski zagrljaj. Podaj nam snage priznati svoju ljudsku slabost te, unatoč svim kušnjama, ustrajati u povratku u tvoj vječni dom. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Evangelje Lk 15,1-3.11-32

Ovaj tvoj brat bijaše mrtav i oživje.

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

U ono vrijeme: Okupljahu se oko njega svi carinici i grešnici da ga slušaju. Stoga farizeji i pismoznanci mrmljahu: »Ovaj prima grešnike, i blaguje s njima.« Nato im Isus kaza ovu prisposobu: »Čovjek neki imao dva sina. Mlađi reče ocu: 'Oče, daj mi dio dobara koji mi pripada.' I razdijeli im imanje. Nakon nekoliko dana mlađi sin pokupi sve, otputova u daleku zemlju i ondje potratila svoja dobra živeći razvratno. Kad sve potroši, nastala ljuta glad u onoj zemlji te on počeo oskudijevati. Ode i pribe se kod jednoga žitelja u onoj zemlji. On ga posla na svoja polja pasti svinje. Želio se nasititi rogačima što su ih jele svinje, ali mu ih nitko nije davao. Došavši k sebi, reče: 'Koliki najamnici oca moga imaju kruha napretek, a ja ovdje umirem od gladi! Ustat ću, poći svomu ocu i reći mu: 'Oče, sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim. Primi me kao jednog od svojih najamnika.' Usta i pođe svom ocu. Dok je još bio daleko, njegov ga otac ugleda, ganu se, potrča, pade mu oko vrata i izljubi ga. A sin će mu: 'Oče! Sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim.' A otac reče slugama: 'Brzo iznesite haljinu najljepšu i obucite ga! Stavite mu prsten na ruku i obuću na noge! Tele ugojeno dovedite i zakoljite, pa da se pogostimo i proveselimo jer sin mi ovaj bijaše mrtav i oživje, izgubljen bijaše i nađe se!' I stadoše se veseliti. A stariji mu sin bijaše u polju. Kad se na povratku približio kući, začu svirku i igru pa dozva jednoga slugu da se raspita što je to. A ovaj će mu: 'Došao tvoj brat pa otac tvoj zakla tele ugojeno što sina zdrava dočeka.' A on se rasrdi i ne htjede ući. Otac tada iziđe i stane ga nagovarati. A on će ocu: 'Evo toliko ti godina služim i nikada ne prestupih tvoju zapovijed, a nikad mi ni jareta nisi dao da se s prijateljima proveselim. A kada dođe ovaj sin tvoj koji s bludnicama proždrije tvoje imanje, ti mu zakla ugojeno tele.' Nato će mu otac: 'Sinko, ti si uvijek sa mnom i sve moje – tvoje je. No trebalo se veseliti i radovati jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, izgubljen i nađe se!'«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	463	Sretnih li vas
ili	260	O da bude radost
Otpjevni psalam:	101 ili 129.2	Kušajte i vidite
Prinosna:	229	Od Božje snage
ili	427	Ti, Gospodine
Pričesna:	187	O čovječanska hranu
	ŽV 7/2022	Kruše života
Završna:	715	Otišli smo od svog Oca

Povratak i ispunjenje

Od povjerenja do smiraja

Gotovo se nikada povijesni hod izabranog naroda nije odvijao bez izazova i većih ili manjih problema. Tako je i s povijesnim hodom života svake osobe i svake zajednice. Tijekom hoda prema obećanoj zemlji najveći je izazov bio imati povjerenja u Boga; štoviše, imati povjerenja i prepustiti se njegovu vodstvu. Predati Bogu 'u ruke' život i poslanje uvijek je izazovan pothvat. No, upravo taj pothvat dovodi do blagoslova. Dar obećane zemlje kao najveći blagoslov narodu ostvaruje se tek kada Izrael značajno povjeruje Bogu. Smiraj doma plod je povjerenja i prepuštanja Božjem vodstvu.

Pomirenje te čini novim

Povjerenje u Božje vodstvo nije povezano samo s darom doma. Tko od istinski kršćanskih vjernika ne bi poželio postajati uvijek boljim čovjekom i vjernikom, Pavlovim riječnim rečeno 'uvijek novim stvorenjem'? U konačnici, sazrijevati u novosti života, napredujući prema 'uzrastu punine Kristove' (usp. Ef 4, 13) osnovni je zahtjev odgovornog kršćanskog življenja. No, ni toga nema bez povjerenja u Krista. Upravo to sv. Pavao ističe u odlomku iz Druge poslanice Korinćanima koji liturgija donosi kao današnje drugo misno čitanje. Rast i sazrijevanje u povjerenju u Isusa čovjeka uvijek čine novim.

Vraćanje i ispunjenje

Prispodoba o milosrdnom Ocu neiscrpno je vrelo inspiracije za promišljanje o Božjoj dobroti i ljudskim promašajima. Veličina Oca u dobroti i ljubavi dolazi do izražaja više i snažnije sa svakim novim očitovanjem zastranjenja dvaju sinova. Oni su, simbolički gledano, dva načina lutanja izvan konteksta Očeva doma. Bez obzira ostaje li se u tome domu samo tijelom, ili se od njega i fizički daleko luta, izgubljenost može biti jednaka, ili pak onaj prvi

slučaj može predstavljati i pogubniji način lutanja. Kako god bilo, Očeva veličina još se više ističe.

Korizma bi za kršćane trebala biti vrijeme posebno aktivnog duhovnog razlučivanja života. Za svakoga bi u tome pogledu bilo više nego korisno prepoznati koji su to načini izgubljenosti i lutanja daleko od nebeskoga Oca nazočni u njegovu životu? Svatko je pomalo izgubljen i to na svoj specifičan način. Iako su životni obrasci nekako uvijek isti ili barem vrlo slični, a detalji različiti, svačije životno lutanje u ovoj ili onoj mjeri trebalo bi u konačnici biti poticajem povratka Bogu. Nije li mlađi sin na kraju uzor upravo u tome?

Lutanje mlađega sina na neki je način klasično. Moglo bi se na prvi mah pomisliti 'ništa novo pod suncem' s obzirom na izdvojenu temu. Ipak, iz detalja se može puno naučiti. Ponajprije, kako je u životu lako krenuti krivim putem na krilima napuhane samouvjerenosti i zasljepljujuće samodostatnosti. Obmanutom time, mlađem sinu se pričinja da mu više ne treba ni Otac ni dom. Već će on navodno, trošeći dobra koja je priskrbio Otac, pronaći sreću. Očito u sebi nosi neispunjenost srca koja se skladno poklapa sa zamamnosti poziva hedonističkog življenja. No, brzo će uvidjeti da tako »neobvezujući« način življenja dovodi do dna. I to ne bilo kakvog dna. Kada se uzme u obzir kako nisko značenje u židovskoj kulturi ima svinja kao životinja, postaje jasno u kakvo je jedno stanje dospio čovjek kojemu nije dano jesti ni njezinu hranu. Ipak, mlađi sin je došao k sebi. Milost se očitovala u za njega najporaznijem trenutku i potaknula ga na povratak. Život se može promijeniti i to uvijek, barem do neke mjere, osobito duhovno. Važno je prepoznati značenje i mogućnost povratka okrilju Očeva doma.

Način izgubljenosti starijeg sina daleko je sofisticiraniji, a s time i kompleksniji.

Palma il Giovane, *Povratak izgubljenog sina*, 1595. – 1600.

Taj je sin izgubljen u samom Očevu domu. Primjer je navodnog paradoksa: ostati uz Oca fizički, ali duhom i srcem biti daleko od njega. Ipak, paradoks je samo navodni; njegova je stvarnost itekako realna i onda i danas. Stariji je sin izgubljen u pravom značenju odnosa i prema ocu i prema bratu. Očito ni jednog ni drugog ne vidi u ulogama u kojima stvarno jesu. Njihov je istinski položaj u životu samo prijetnja njegovu egu. Drugim riječima, obiteljske mu konstelacije služe samo za isticanje sebe i svojih planova i želja. Ne vidi vrednotu osoba i prave povezanosti s njima kao najvećeg dobra. Upravo je time obilježena izgubljenost ujedno i najteža. Neprepoznavanje vrijednosti i važnosti odnosâ uvijek vodi u najpogubnije oblike lutanja i otuđenja. Možemo se i ove Korizme zapitati, nije li to najteže, ali ujedno i najvažnije

područje obnove kršćanskog života za svakoga od nas?

A pravi otac ostaje uvijek otac. Iako ovdje riječ 'otac' upućuje na Oca pisano velikim slovom, i zemaljski očevi iz ovoga mogu puno toga naučiti. Otac ne odustaje od svojega identiteta, a s time ni od svojega poziva Oca i jednom i drugom sinu. Bog koji je istinska ljubav samo ljubi – uvijek i u svim prilikama. Bez obzira na ljudska lutanja, on uvijek čeka. Riječima pape Franje: »za njega smo uvijek djeca.« Upravo je u prepoznavanju i prihvaćanju te istine, uvijek iznova, uvijek dublje, naša najveća veličina i naše najsigurnije utočište. Nije li bit i vrhunac Korizme porast u iskustvu dolaska iz izgubljenosti k ispunjenju u okrilju takvoga Oca?

Nikola Vranješ

Peta korizmena nedjelja

6. travnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Dosudi mi pravo,
i povedi parbu moju
protiv čeljadi bezbožne,
izbavi me od čovjeka
prijeverna i opaka,
jer ti si, Bože, zaklon moj!
(Ps 43,1-2)

ZBORNA MOLITVA

Gospodine, Bože naš,
tvoj se Sin iz ljubavi za svijet
predao u smrt.
Daj da i mi tvojom pomoću
odvažno stupamo
putem njegove ljubavi.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Svemogući Bože, usliši nam
prošnje. Ti si nas obasjao
svjetlom kršćanske vjere:
djelovanjem ove žrtve očisti
nas od grijeha.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ženo, gdje su oni?
Zar te nitko ne osudi?
Ona reče: Nitko, Gospodine.
Reče joj Isus: Ni ja te ne
osuđujem. Idi i odsada više
nemoj grijешiti.
(Iv 8,10-11)

POPRIČESNA MOLITVA

Svemogući Bože, pričestili
smo se tijelom i krvlju tvoga
Sina. Molimo te da uvijek
ostanemo njegovi udovi.
Po Gospodinu.

Prvo čitanje Iz 43,16-21

Evo činim nešto novo: napojit ću svoj narod.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Ovo govori Gospodin, koji put po moru načini i stazu po vodama silnim; koji izvede bojna kola i konje, vojsku i junake, i oni padoše da više ne ustanu, zgasnuše, kao stijenj se utrne: »Ne spominjite se onog što se zbilo, nit mislite na ono što je prošlo. Evo, činim nešto novo; već nastaje: zar ne opažate? Da, put ću napraviti u pustinji, a staze u pustoši. Slavit će me divlje zvijeri, čaglj i nojevi, jer vodu ću stvoriti u pustinji, rijeke u stepi, da napojim svoj narod, izabranika svoga. I narod koji sam sebi saznao moju će kazivati hvalu!«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 126,1-6

Pripjev: Silna nam djela učini Gospodin: opet smo radosni.

Kad Gospodin vraćao sužnjeve sionske,
bilo nam je ko da snivamo.

Usta nam bjehu puna smijeha,
a jezik klicanja.

Među poganima tad se govorilo:

»Silna im djela Gospodin učini!«

Silna nam djela učini Gospodin:
opet smo radosni!

Vrati, Gospodine, sužnjeve naše

ko potoke negepske!

Oni koji siju u suzama

žanju u pjesmi.

Išli su, išli plaćući

noseći sjeme sjetveno;

vraćat će se s pjesmom

noseći snoplje svoje.

Drugo čitanje Fil 3,8-14

Radi Krista sve izgubih, suobličen smrti njegovoj.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Filipljanima

Braćo: Sve gubitkom smatram zbog onoga najizvršnijeg, zbog spoznanja Isusa Krista, Gospodina mojega, radi kojega sve izgubih i otpadom smatram: da Krista steknem i u njemu se nađem – ne svojom pravednošću, onom od Zakona, nego pravednošću po vjeri u Krista, onom od Boga, na vjeri utemeljenoj – da upoznam njega i snagu uskrsnuća njegova i zajedništvo u patnjama njegovim, ne bih li kako, suobličen smrti njegovoj, prispio k uskrsnuću od mrtvih. Ne kao da sam već postigao ili dopro do savršenstva, nego – hitim ne

bih li kako dohvatio jer sam i zahvaćen od Krista. Braćo, ja nipošto ne smatram da sam već dohvatio. Jedno samo: što je za mnom, zaboravljam, za onim što je preda mnom, prežem, k cilju hitim, k nagradi višnjeg poziva Božjeg u Kristu Isusu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Jl 2,12-13

Sada dakle, govori Gospodin, vratite se k meni svim srcem svojim, jer ja sam nježnost sama i milosrđe.

Evanđelje Iv 8,1-11

Tko je od vas bez grijeha, neka prvi na nju baci kamen.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Isus se uputi na Maslinsku goru. U zoru eto ga opet u Hramu. Sav je narod hrlio k njemu. On sjede i stade poučavati. Uto mu pismoznanci i farizeji dovedu neku ženu zatečenu u preljubu. Postave je u sredinu i kažu mu: »Učitelju! Ova je žena zatečena u samom preljubu. U Zakonu nam je Mojsije naredio takve kamenovati. Što ti na to kažeš?« To govorahu samo da ga iskušaju pa da ga mogu optužiti. Isus se sagne pa stane prstom pisati po tlu. A kako su oni dalje navaljivali, on se uspravi i reče im: »Tko je od vas bez grijeha, neka prvi na nju baci kamen.« I ponovno se sagnuvši, nastavi pisati po zemlji. A kad oni to čuše, stadoše odlaziti jedan za drugim, počevši od starijih. Osta Isus sâm – i žena koja stajaše u sredini. Isus se uspravi i reče joj: »Ženo, gdje su oni? Zar te nitko ne osudi?« Ona reče: »Nitko, Gospodine.« Reče joj Isus: »Ni ja te ne osuđujem. Idi i odsada više nemoj griješiti.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	457-460	Ja se kajem
ili	442	Bog oprosnik nam darova
Otpjevni psalam:	Žv str. 40	Velika nam djela učini Gospodin
Prinosna:	467	U hramu
ili	447	Spasi, Kriste, svoje djelo
Pričesna:	464	Milosti je čas
	438	Čuj, Stvoritelju milostiv
	852	Pogledaj Gospode
Završna:	455	O Isuse, ja spoznajem
ili	856.2 i 4	Na maslinskoj moliš gori

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, nebeskom Ocu, koji se nikada ne oglašuje na iskreni vapaj vjernog srca i ponizne molitve, uputimo svoje prošnje:

1. Poniznost vodi obraćenju, a obraćenje spasenju. Daj da sveta Crkva hodi u poniznosti, naviještajući svojim djelovanjem spasenje, na koje pozivaš svaku stvorenu dušu, molimo te.
2. Tvoj Sin nije umanjivao težinu grijeha, već je poučavao kako živjeti za spasenje. Podaj papi, biskupima i svećenicima potrebne milosti da uvijek djeluju pravedno i u skladu s tvojim naukom ljubavi, molimo te.
3. Diljem svijeta katekumeni se pripremaju za primanje svetih sakramenata. Učvrsti ih u vjeri te učini nepokolebljivim sljedbenicima Kristova nauka, molimo te.
4. Mnogi su ljudi vrsni poznavatelji zakonâ i postavljeni da sude za razna nedjela. Obdari ih svojim Duhom da mogu razaznati istinu te uvijek i u svemu rasuđivati pravedno, molimo te.
5. Poput pismoznanaca i farizeja, često se osvrćemo isključivo na tuđe grijeha i tražimo da im se sudi. Podaj nam milost uviđanja vlastite grešnosti i potrebe za obraćenjem koje dolazi iz skrušena srca, molimo te.

Nebeski Oče, potrebiti smo tvoje milosti da bismo spoznali svoju grešnost, osobito kada u svojoj oholosti poželimo suditi bližnjima. Ponizno te molimo da ove naše prošnje uslišiš te nam rasvijetliš razum da bismo živjeli pravedno i djelovali ljubavlju koju od tebe u obilju primamo.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Svjedoci grijeha postaju svjedoci milosrđa

Premda su u slučaju žene uhvaćene u preljubu pismoznanci i farizeji htjeli iskušati Isusa da ga mogu optužiti, njihov postupak ipak pokazuje da Zakon, koji za preljub propisuje smrtnu kaznu, oni nisu htjeli izvršiti automatski bez mogućnosti da se izvršenje smrtne kazne izbjegne. Doista, kada bi se sve kazne koje Zakon propisuje za određene prekršaje dosuđivale i izvršavale bez obzira na ikakve okolnosti počinjenog grijeha, onda bi svatko mogao biti sudac, ili, bolje reći, suci ne bi bili ni potrebni. Ustanovi li se da je netko učinio nešto za što je propisana određena kazna, ta se kazna jednostavno i bez ikakve rasprave izvrši. Nažalost, postojali su i postoje u svijetu takvi postupci gdje se ljudi optužuju i bez pravedna suđenja osuđuju na kazne koje se izvršavaju bez ikakva milosrđa i poštivanja ljudskoga dostojanstva. Ali Mojsijev Zakon na koji se pozivaju pismoznanci i farizeji pitajući Isusa što on kaže na smrtnu kaznu za preljub, nije takav.

Smrtna kazna za preljub i propis za smrtnu kaznu

U Mojsijevu Zakonu za preljub je doista propisana smrtna kazna i to na dva mjesta. U Knjizi Levitskoga zakona stoji: »Čovjek koji poćini preljub sa ženom svoga susjeda neka se kazni smrću – i preljubnik i preljubnica.« (Lev 20,10). Potom, isti propis samo s više detalja nalazimo i u Knjizi Ponovljenog zakona: »Ako se koji čovjek zateće gdje leži sa ženom uđanom za drugoga, neka oboje – i čovjek koji je ležao sa ženom i sama žena – budu smaknuti. Tako ćeš iskorijeniti zlo iz Izraela.« (Pnz 22,22).

Međutim, uz propis smrtne kazne za preljub, kao i za sve druge slućajeve za koje je predviđena smrtna kazna, postoji i propis o tome kako se i kada smrtna kazna može i treba izvršiti. Tako opet u Knjizi Ponovljenoga zakona čitamo: »Na smrt osuđeni neka se pogubi na iskaz dvojice ili trojice svjedoka.

Na rijeć jednoga svjedoka ne smije se pogubiti. Neka najprije svjedoci dignu ruku na nj da ga smaknu, a poslije toga neka je digne sav narod. Tako ćeš iskorijeniti zlo iz svoje sredine.« (Pnz 17,6-7).

Da bismo razumjeli što se dogodilo u slučaju žene preljubnice neophodno je poznavati dva navedena propisa, kako onaj o smrtnoj kazni za preljub tako i onaj o tome kako se smrtna kazna provodi. Pismoznanci i farizeji, koji su htjeli iskušati Isusa da ga mogu optužiti, poznavali su te propise. Oni su znali da se kazna ni za jedan prekršaj ne može izvršiti ako nema svjedoka. Sve ako je netko stvarno poćinio nešto za što je propisana smrtna kazna, ona se ne može izvršiti, ako ne postoje svjedoci koji su to vidjeli. Zato je u slučaju preljubnice istaknuto da je ona u preljubu zatećena. Svjedoci postoje i čini se da je ispunjeno sve što je potrebno da se smrtna kazna provede. Postavljajući Isusu pitanje što on na to kaže, pismoznanci i farizeji očito su priželjkivali da on kaže nešto protivno Zakonu i onda bi osudili ne samo ženu preljubnicu nego i njega.

Međutim, kao i u mnogim drugim slućajevima, tako se i ovdje Isus pokazuje kao vrstan i istinski učitelj Zakona koji poznaje i njegovo slovo i duh i svrhu i ispravnu primjenu. Ne slućajno, sve ovo događa se upravo dok Isus u hramu poućava narod, pa je i njegov postupak prema ženi preljubnici pouka o vršenju Zakona. Promotrimo u tom svjetlu tijek ovoga slućaja.

Preljubnica bez preljubnika

Prvo što uočavamo jest da pismoznanci i farizeji pred Isus dovode samo ženu, a ne i muškarca koji je s njom jednako poćinio preljub. Čitatelja koji ne poznaje dovoljno Mojsijev Zakon, to može navesti na krivi zaključak da je smrtna kazna za preljub u Starom zavjetu bila propisana samo za ženu, a ne i za muškarca. To se stvarno i događa pa se mogu čuti komentari kako je

Pieter Bruegel, *Krist i preljubnica*, 1565.

u tom smislu Stari zavjet diskriminatoran u odnosu prema ženama, a stvar je, barem u ovom slučaju, potpuno suprotna. Smrtna kazna za preljub, kako vidimo u gore navedenim propisima, vrijedi za oboje, a muškarac se spominje čak na prvom mjestu. Kada se izriče i izvršava kazna onda po Zakonu najprije treba kazniti njega pa onda nju.

Stoga i jest problem što u ovom slučaju pismoznanci i farizeji dovode pred Isusa samo ženu preljubnicu, a muškarac preljubnik kao da ne postoji. Premda je izričito rečeno da je žena zatečena u samom preljubu, što znači da je u tom trenutku s njom bio i on, u opisu ovoga događaja o njemu se šuti. Kao da ga nema.

Isus nikoga ne ostavlja sama s njegovim grijehom

Postoje mnoga tumačenja Isusove geste kada se na pitanje pismoznanaca i farizeja »Što ti na to kažeš?« (Iv 8,5) sagnuo i stao prstom pisati po tlu. Jedno od njih svakako može biti i to da Isus nije htio sudjelovati u takvom suđenju u kojem se Zakon primjenjuje nedosljedno, parcijalno i to na slabijoj strani. Pri tome ne želimo reći da je žena slabija samo zato što je žena, nego istaknuti

da ju je muškarac s kojim je počinila preljub ostavio da se s teretom zajedničkoga grijeha pred pismoznancima i farizejima, pred čitavim narodom pa i pred Isusom nosi sama.

Ali Isus nikoga ne ostavlja sama s njegovim grijehom. Ivan Krstitelj nazvao ga je *Jaganjcem koji oduzima grijeh svijeta* (Iv 1,29) i to može osobno doživjeti svatko tko se u svojim grijesima susretne s Isusom. To je doživjela i žena čiji je grijeh zasluživao smrt, a Isus joj pokazao milosrđe i svojim vršenjem Zakona darovao život.

Budući da je Zakon propisivao kako se smrtna kazna može izvršiti samo ako postoje svjedoci koji su prvi trebali dignuti ruku da se krivac smakne, to znači da su Isusove riječi: »Tko je od vas bez grijeha, neka prvi na nju baci kamen« (Iv 8,7) u prvom redu upućena njima. Genijalnost tog Isusova poziva u tome je što on nije umanjio težinu grijeha preljuba koji vodi u smrt, a uspio je sačuvati život jedne žene preljubnice. Učinio je to jednostavno tako što je pozvao svjedoke da ne budu samo svjedoci i suci tuđega grijeha, nego da posvjedoče milosrđe koje im je i samima potrebno. Svakako je pohvalno što su oni to i učinili.

Domagoj Runje

Nedjelja Muke Gospodnje. Cvjetnica

13. travnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Hosana Davidovu sinu:
Blagoslovljen koji dolazi u
ime Gospodnje. Izraelov
Kralju: Hosana u visini!

ZBORNA MOLITVA

Svemoguću vječni Bože,
poslušan tvojoj volji naš je
Spasitelj uzeo tijelo, po-
nizio sama sebe i podnio
sramotu križa. Daj da
slijedimo uzor njegova
poniženja, s njime zajedno
trpimo i postignemo slavu
uskrснуća.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, smiluj nam se
po mucu svoga Sina.
Djelima to ne zaslužujemo:
ali se uzdamo u tvoje
milosrđe i jedinstvenu
žrtvu Isusa Krista.
Koji živi.

PRIČESNA PJESMA

Oče moj, ako me ne može
mimoići ova čaša da je ne
pijem, neka bude volja tvoja.
(Mt 26,42)

POPRIČESNA MOLITVA

Po ovoj pričesti, smjerno te,
Gospodine, molimo:
Ti si nam smrću svoga Sina
dao da se nadamo životu
u koji vjerujemo.
Daj da njegovim uskrснуćem
stignemo cilju zemaljskog
putovanja.
Po Kristu.

NA POČETKU OPHODA:**Evandjelje** Lk 19,28-40*Blagoslovljen onaj koji dolazi u ime Gospodnje.*

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

U ono vrijeme: Nastavi Isus put uzlazeći u Jeruzalem. Kad se približi Betfagi i Betaniji, uz goru koja se zove Maslinska, posla dvojicu učenika govoreći: »Hajdete u selo pred vama. Čim uđete u nj, naći ćete privezano magare koje još nitko nije zajahao. Odriješite ga i dovedite. Upita li vas tko: 'Zašto drijеšite?', ovako recite: 'Gospodinu treba.'« Oni koji bijahu poslani otiđoše i nađoše kako im bijaše rekao. I dok su drijеšili magare, rekoše im gospodari: »Što drijеšite magare?« Oni odgovore: »Gospodinu treba.« I dovedoše ga Isusu i staviše svoje haljine na magare te posjednuše Isusa.

I kuda bi on prolazio, prostirali bi po putu svoje haljine. A kad se već bio približio obronku Maslinske gore, sve ono mnoštvo učenika, puno radosti, počе iza glasa hvaliti Boga za sva silna djela što ih vidješe: »Blagoslovljen Kralj, Onaj koji dolazi u ime Gospodnje! Na nebu mir! Slava na visinama!« Nato mu neki farizeji iz mnoštva rekoše: »Učitelju, prekori svoje učenike.« On odgovori: »Kažem vam, ako ovi ušute, kamenje će vikati!«

Riječ Gospodnja.

U MISI:**Prvo čitanje** Iz 50,4-7

Čitanje knjige proroka Izaije

Gospodin Bog dade mi jezik vješt da znam riječju krijepiti umorne. Svako jutro on mi uho budi da ga slušam kao učenici Gospodin Bog uho mi otvori: ja se ne protivih niti uzmicah. Leđa podmetnuh onima što me udarahu, a obraze onima što mi bradu čupahu, i lica svojeg ne zaklonih od pogrda ni od pljuvanja. Gospodin Bog mi pomaže, zato se neću smesti. Zato učinih svoj obraz ko kremen i znam da se neću postidjeti.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 22,8-9.17-18a.19-20.23-24**Pripjev:** Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?

Svi koji me vide, podruguju se meni,
razvlače usne, mašu glavom:
»Uzdao se u Gospodina, neka ga sad izbavi,
neka ga spasi ako mu omilje!«

Opkolio me čopor pasa,
rulje me zločinačke okružile.
Probodoše mi ruke i noge,
sve kosti svoje prebrojiti mogu.

Nep. autor,
Isusov ulazak u Jeruzalem, X. st.

Razdijeliše među se haljine moje
i za odjeću moju baciše kocku.
Ali ti, Gospodine, daleko mi ne budi;
snago moja, pohiti mi u pomoć!

A sada, braći ću svojoj navješćivati ime tvoje,
hvalit ću te usred zbora.
»Koji se bojite Gospodina, hvalite njega!
Svi od roda Jakovljeva, slavite njega!
Svi potomci Izraelovi, njega se bojte!«

Drugo čitanje Fil 2,6-11

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Filipljanima
Krist Isus, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe »opljeni« uzevši lik sluge, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu. Zato Bog njega preuzvisi i darova mu ime, ime nad svakim imenom, da se na ime Isusovo prigne svako koljeno nebesnikâ, zemnikâ i podzemnikâ. I svaki će jezik priznati: »Isus Krist jest Gospodin!« – na slavu Boga Oca.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Fil 2,8-9

Krist postade poslušan do smrti, smrti na križu.
Zato ga Bog preuzvisi i darova mu ime,
ime nad svakim imenom.

Evanđelje Lk 22,14 – 23,56

Muka Gospodina našega Isusa Krista po Luki.

Tekst Muke Gospodnje vidi na www.hilp.hr

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Početak obreda:	468	Hosana Davidovu Sinu
Ophod:	469	Židovska su djeca
	470-471	Slava, čast i hvala ti
Ulazna:	472	Kad je ono Gospodin
ili	473	Dan nam svečan osvanu
Otpjevni psalam:	474	Bože moj
Pjesma prije Evanđelja:	475	Krist postade poslušan
Prinosna:	228.2	Nekad na križu
ili	179	Zdravo budi, Križu sveti
Pričesna:	245	Moj Isuse
	496	Cjelivat ću Gospodine
	476-478	Barjaci kreću Kraljevi
Završna:	856	O Isuse, daj da pjevam

MOLITVA VJERNIKA

Krist je u svoj poniznosti uzeo lik sluge poradi našega spasenja. Skrušimo se u svoj zahvalnosti za taj neizmjerni dar milosrđa i puni povjerenja utecimo vječnome Ocu te ga zamolimo:

1. Crkva se danas prisjeća mesijanskog ulaska tvoga Sina u Jeruzalem. Daj da se svaki vjernik neprestano raduje milosti spoznaje istinskoga Kralja slave, molimo te.
2. Krist je svoj život predao tvojoj svetoj volji. Daj da svećenici svaki svoj životni blagoslov i križ neprestano povjeravaju providnosti tvoga milosrdnog srca, molimo te.
3. Tvoj je Sin učenike pozivao na budnost u molitvi. Podaj nam shvatiti vrijednost iskrene i ponizne molitve koja može osloboditi svijet od najgoreg zla i spasiti svaku dušu, molimo te.
4. Korizmeni hod bliži se svome kraju. Hrabri nas da do kraja ustrajemo u oplakivanju grijeha i vršenju djela milosrđa da bismo doživjeli istinsko obraćenje i spasenje, molimo te.
5. Dvojica su razbojnika bili raspeti uz Krista. Daj da nam onaj raspeti s desna bude uzor poniznosti kojoj trebamo stremiti da bismo se spasili, molimo te.

Vječni Oče, zahvaljujemo ti na svakome milosnom zahvatu u našim životima i ponizno te molimo da ove naše molitve uslišiš. Daj da, poput tvoga Sina, ne uzvraćamo na nepravdu i nasilje, već neprestano težimo vršenju tvoje svete volje i prihvaćanju križa ovozemnosti, po kojem nas spašavaš. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Cvjetnica

Cvjetnica, Nedjelja muke Gospodnje, dan je pun protuslovlja. Danas se naime sjećamo Kristovog svečanog ulaska u Jeruzalem, dana kada su Krista oduševljeno pozdravili, mahali palminim i maslinovim grančicama, bacali cvijeće, prostirali pred njega svoju odjeću i klicali: »Hosana sinu Davidovu! Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje!« Kada se u Rimu neki vojskovođa pobjedonosno s vojnog pohoda vraćao kući, njemu je u čast priređivan trijumfalan doček. Različiti su vladari i kraljevi nakon osvajanja pobjedonosno ulazili i u Jeruzalem. I Isus je od naroda svečano dočekan u Jeruzalemu kao kralj. Naime, u to vrijeme u narodu su bila snažno prisutna mesijanska očekivanja; nadali su se da će doći do velike promjene, do oslobođenja od rimske vlasti. Međutim, već sam način ulaska nagovijestio je jednog jako neobičnog 'kralja'; kralja koji ne jaše na konju pobjedonosno već na magarcu ponizno. Osim toga, 'kralj' nema ni mač ni svečanu odoru, a o naoružanim vojnicima i pratnji da i ne govorimo. Pa ipak, su ga pozdravili, klicali mu i iskazivali poštovanje. Međutim, nakon samo nekoliko dana – na Veliki Petak – dogodio se potpuni preokret: gotovo isti ljudi koji su na Cvjetnicu klicali »Hosana sinu Davidovu!« sada viču: »Raspni ga! Osudi ga, a daj nam Barabu«. I ne samo izmanipulirani ljudi već i najuži krug učenika se raspršio i Isus je ostao gotovo sam. Ništa nova, rekli bismo. Tipično ljudski. Cvjetnica i Veliki petak tako su ogledalo u kojem se prepoznajemo; oni su slika naše krhkosti, trajni podsjetnik na snagu i ustrajnost u svečano danim obećanjima.

Komu je Isus predstavljao opasnost?

Isus je pripremao svoje učenike na ono što će s njim, ali i s njima kasnije zbiti. »Progonit će vas jer i mene su progonili ali ne bojte se«, govorio im je, »niti unaprijed smišljajte obranu jer ću vam dati mudrost

kojoj se neće moći suprotstaviti niti nijedan vaš protivnik« (*Lk 21,15*). Pa ipak su, čini se, učenici prećuli njegova upozorenja. Zateklo ih je sve ono što se s njim dogodilo. Skupa s njima i mi se možemo danas pitati zašto su ljudi progonili i u konačnici ubili Isusa? Završava li slično i svaki pravednik koji je dokraja odan pravdi, istini i ljubavi, koja je u konačnici Bog? Ako jest, što ta činjenica govori o nama ljudima? Drugim riječima, Krist je mnoge ljude ozdravio i učinio toliko dobra – zašto su ga onda ubili? Komu je on kao takav smetao? S njim, koji ni u čemu, ni na koji način nije tražio ništa za sebe – kako je bilo moguće ući u sukob? Umjesto zahvale kao i radosti zbog ozdravljenja mnogih ljudi veliki dio vjerskih poglavara, zaslijepljenih ohološću, našao se ugrožen Isusom i odlučili su ga preko Pilata, politički nametnutog rimskog upravitelja, smaknuti. Da su bili ponizni nikada se ne bi našli s drugu stranu Ljubavi koja se u Kristu objavila; nikada ne bi dobro djelo proglašavali zlim; nikada ne bi Boga prisvajali sebi, već bi nastojali biti njegova dobra djeca.

Kierkegaard i pitanje Kristove smrti

Sličnim pitanjima, koje smo gore postavili, pozabavio se svojevremeno i poznati kršćanski filozof Søren Kierkegaard. Uz temeljnu krivnju vezanu uz to da on čovjek sebe Bogom čini (*Iv 10,34*) i, kad ona nije uspjela kod Kajfe, da buni narod i smatra se kraljem (*Mt 27,2-12*), što je bila optužba pred Herodom i Pilatom, Kierkegaard dodaje još jednu: smatra da su ljudi ubili Isusa jer nije tražio ništa za sebe. Da, baš zato što nije tražio ništa za sebe i moćni, i neznatni, i bogati, i siromašni bili su podjednako ogorčeni na njega. Svatko je od njih gledao svoju korist i u toj samoživosti htio je da se Isus poistovjeti s njima; da pokaže svoju supripadnost njima; u konačnici da svoj plan prilagodi njihovu. Međutim, Isus je ostao svoj; do kraja odan Očevu planu

spasenja ljudi. Ostao je, ako se to tako može reći, slobodan, nesvrstan u njihove (i naše) mentalne kalupe, a pun ljubavi za sve i prema svima. Krista su, dakle, razapeli na križ upravo zbog toga što je bio sama ljubav.

Drugim riječima, upravo zbog toga što nije htio pripadati ni jednoj suparničkoj strani, koja redovito onu drugu demonizira i dehumanizira, nego ih je sve želio oplemeniti, privući Bogu, izvoru Istine i putu koji vodi u život vječni – ostao je sam, izdan i neshvaćen. Ukratko, Kierkegaardovim riječima: »Moćnici su ga mrzili jer ga je narod htio za kralja [pa im je predstavljao realnu prijetnju], a narod ga je mrzio jer nije htio postati njihov kralj«.

Da, Isus je odbio biti ono što su zasigurno mnogi tražili: odbio je biti vojskovođa i povesti borbu protiv neprijatelja koje u svakom razdoblju imamo bilo kao pojedinci bilo kao zajednica; vjerska, nacionalna ili politička, svejedno. Umjesto fizičke borbe protiv drugih inzistirao je na duhovnoj borbi protiv vlastitih slabosti. Umjesto revolucije koja grozničavo traži i ruši druge, različite od nas, po bilo kojem kriteriju, on ustrajno zahtijeva odgojnu evoluciju tj. sustavnu i trajnu izgradnju samih sebe koja pomalo, ali sigurno mijenja i cijelo društvo. Odgojna evolucija središnji je dio njegove pedagogije. Kierkegaard je inače često isticao kontrast između institucionaliziranog kršćanstva i izvorne poruke Krista. Isusova poruka bila je, po njemu, prevelik izazov za ondašnje (i današnje) vjerske i društvene strukture. Njegov poziv na unutarnju promjenu – na služenje Bogu preko služenja ljudima – bio je otvorena prijetnja njihovom načinu života.

Dan proturječja

Slavimo, dakle, dan pun proturječja i nedosljednosti. Dan u kojemu se vidimo kao u zrcalu. Dan u kojem otkrivamo vlastito srce. Dan u kojem postajemo svjesniji da autentična vjera podrazumijeva žrtve i nema ništa zajedničko s mainstreamom i prevladavajućim konformizmom. Krist je ostao vjeran svom poslanju. Nije na nasilje

odgovorio nasiljem. Sasvim se izručio ljudskoj zloći i pobijedio je. U njegovu slučaju smrt je naoko pobijedila, a u biti je bila pobijeđena. Uskrsnućem. Upravo zbog navedene pobjede kršćanstvo se mjeri svojom snagom nad smrću i nad svim onim u čemu se smrt pritajeno skriva: bolestima, strahovima, patnjama i ovisnostima.

Smrt je pobijeđena jer Isus živi. On je živi Bog. Tek u posviješćenju njegove prisutnosti u svijetu i našem životu možemo radosno krenuti naprijed. Tek u prepoznavanju Krista u siromašnima, bolesnima, prezrenima, u svakom čovjeku – možemo mu odano služiti. Ne treba pritom ići daleko – patnja i žrtva svugdje je oko nas. Toliko je ljudi koji čekaju na nas i očekuju našu pomoć. Tko će biti Veronika, a tko Šimun Cirenac? Tko će biti Ivan, Petar, a tko Juda i Pilat? Uloge se i danas dijele. Svatko uzima i igra svoju ulogu. Nemoguće ju je ne izabrati. Svatko slobodno bira i samo o nama, unatoč svim okolnostima, ovisi koju ćemo ulogu izabrati. Slabosti nas ne smiju obeshrabriti. Petrov lik daje nam nadu i pruža dragocjen primjer povjerenja u veliko Božje milosrđe.

Ivica Jurić

Misa Večere Gospodnje. Veliki četvrtak 17. travnja 2025.

ULAZNA PJESMA

Mi treba da se hvalimo križem Gospodina našega Isusa Krista, u kojem je spas, život i uskrснуće naše, po kojemu smo spašeni i oslobođeni.
(usp. Gal 6,14)

ZBORNA MOLITVA

Bože, slavimo presvetu večeru kad je tvoj Jedinorođenac, spreman da pođe u smrt predao Crkvi žrtvu novog Saveza i gozbu svoje ljubavi.
Daj da iz tog otajstva crpimo ljubav i život.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, kad god se slavi spomen ove žrtve, izvršuje se djelo našeg otkupljenja: zato daj da dostojno slavimo ta otajstva.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ovo je Tijelo, koje se za vas predaje; ova čaša novi je Savez u mojoj Krvi: ovo činite, kad god blagujete i pijete, meni na spomen.
(1Kor 11,24-25)

POPRIČESNA MOLITVA

Svemoguću Bože, ovdje nas na zemlji krijepiš večerom svoga Sina: daj nam uživati na njegovoj vječnoj gozbi.
Po Kristu.

Prvo čitanje Izl 12,1-8.11-14

Naredbe o pashalnoj večeri.

Čitanje Knjige Izlaska

U one dane: Gospodin reče Mojsiju i Aronu u zemlji egipatskoj: »Ovaj mjesec neka vam bude početak mjesecima; neka vam bude prvi mjesec u godini. Ovo objavite svoj zajednici izraelskoj i recite: Desetog dana ovoga mjeseca neka svatko po porodici pribavi jedno živinče. Tako, jedno na kuću. Ako je porodica premalena da ga potroši, neka se ona priključi svome susjedu, najbližoj kući, prema broju osoba. Podijelite živinče prema tome koliko koja osoba može pojesti. Živinče neka bude bez mane, od jedne godine i muško. Možete izabrati bilo janje bilo kozle. Čuvajte ga do četrnaestoga dana ovoga mjeseca. A onda neka ga sva izraelska zajednica zakolje između dva sutona. Neka uzmu krvi i poškrope oba dovratnika i nadvratnik kuće u kojoj se bude blagovalo. Meso, pečeno na vatri, neka se pojede te iste noći s beskvasnim kruhom i gorkim zeljem. A ovako ga blagujte: opasanih bokova, s obucom na nogama i sa štapom u ruci. Jedite ga žurno: to je pasha Gospodnja.

Jer te ću noći ja proći egipatskom zemljom i pobiti sve prvorodence u zemlji egipatskoj, i čovjeka i životinju. Ja, Gospodin, kaznit ću i sva egipatska božanstva. Krv neka bude znak na kućama u kojima vi budete. Gdje god spazim krv, prijeći ću vas; tako ćete izbjeći pokolju zatornomu kad se oborim na zemlju egipatsku. Taj dan neka vam bude spomendan. Slavite ga u čast Gospodinu po trajnoj uredbi od koljena do koljena.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 116,12-13.15-18

Pripjev: Čaša blagoslovna zajedništvo je krvi Kristove!

Što da uzvratim Gospodinu
za sve što mi je učinio?

Uzet ću čašu spasenja
i zazvati ime Gospodnje.

Dragocjena je u očima Gospodnjim
smrt pobožnika njegovih.
Gospodine, tvoj sam sluga,
sin službenice tvoje:
ti si razriješio okove moje.

Tebi ću prinijeti žrtve zahvalne,
zazvat ću ime Gospodnje.
Izvršit ću Gospodinu zavjete svoje
pred svim pukom njegovim.

Drugo čitanje 1Kor 11,23-26

Kad god jedete i pijete, smrt Gospodnju nauješćujete.

Čitanje Prve poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima

Braćo: Ja od Gospodina primih što vama predadoh: Gospodin Isus one noći kad bijaše predan uze kruh, zahvalivši razlomi i reče: »Ovo je tijelo moje – za vas. Ovo činite meni na spomen.« Tako i čašu po večeri govoreći:

»Ova čaša novi je Savez u mojoj krvi. Ovo činite kad god pijete, meni na spomen.« Doista, kad god jedete ovaj kruh i pijete čašu, smrt Gospodnju navješćujete dok on ne dođe.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 13,34

Zapovijed vam novu dajem, govori Gospodin, ljubite jedni druge, kao što sam ja ljubio vas.

Evanđelje Iv 13,1-15

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

Bijaše pred blagdan Pashe. Isus je znao da je došao njegov čas da prijeđe s ovoga svijeta Ocu, budući da je ljubio svoje, one u svijetu, do kraja ih je ljubio. I za večerom je davao već bio ubacio u srce Judi Šimuna Iškariotskoga da ga izda. A Isus je znao da mu je Otac sve predao u ruke i da je od Boga izišao te da k Bogu ide pa usta od večere, odloži haljine, uze ubrus i opasa se. Naliže zatim vodu u praonik i počne učenicima prati noge i otirati ih ubrusom kojim je bio opasan. Dođe tako do Šimuna Petra. A on će mu: »Gospodine! Zar ti da meni pereš noge?« Odgovori mu Isus: »Što ja činim, ti sada ne znaš, ali shvatit ćeš poslije.« Reče mu Petar: »Nećeš mi prati nogu nikada!« Isus mu odvrati: »Ako te ne operem, nećeš imati dijela sa mnom.« Nato će mu Šimun Petar: »Gospodine, onda ne samo noge, nego i ruke i glavu!« Kaže mu Isus: »Tko je okupan, ne treba drugo da opere nego noge – i sav je čist! I vi ste čisti, ali ne svi!« Jer znao je tko će ga izdati. Stoga je i rekao: »Niste svi čisti.« Kad im dakle oprao noge, uze svoje haljine, opet sjede i reče im: »Razumijete li što sam vam učinio? Vi me zovete Učiteljem i Gospodinom. Pravo velite jer to i jesam! Ako dakle ja – Gospodin i Učitelj – vama oprah noge, treba da i vi jedni drugima perete noge. Primjer sam vam dao da i vi činite kao što ja vama učinih.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	503	Mi treba da se hvalimo
Otpjevni psalam:	504	Čaša blagoslovna
Pjesma prije Evanđelja:	505	Zapovijed vam novu dajem
Pranje nogu:	506	Neka u vama ostanu
	507	Zapovijed vam novu dajem
Prinosna:	508	Gdje je ljubav, prijateljstvo
Pričesna:	247	Uzmite, jedite
	242	O sveta gozbo
	ŽV 1/2006	Euharistijo sveta
Prijenos Svetotajstva:	264-265.1-4	Usta moja
ili	243	Sakramentu veličajnom
Kod mjesta pohrane Svetotajstva:	264-265.5 i 6	Divnoj dakle

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, spominjući se Kristove pashalne večere i predanja Božjoj volji, u neizmjerljivoj se zahvalnosti za dar otkupljenja utecimo Bogu Ocu te ga zamolimo:

1. Tvoj je Sin sama sebe prinio za spasenje ljudskog roda. Ne dopusti da tvoja Crkva ikada zastrani u svojim nastojanjima da te slijedi, već je neprestano ravnaj stazom vječnosti, molimo te.
2. Sveti otac papa tvoj je zemaljski namjesnik i pastir cijele Crkve. Svojom svemoćnom rukom prati njegov život i djelovanje te ga osposobi za istinsko milosno djelovanje u Istini, molimo te.
3. Biskupi, kao nasljednici apostola, brinu o mjesnim Crkvama. Obdari ih blagošću i mudrošću da znaju nasljedovati prve apostole u vršenju Kristova nauka, molimo te.
4. Svećenike si nam darovao da nas svakodnevno potiču na rast u vjeri. Blagoslovi njihovo sveto poslanje te ih učini istinskim nasljedateljima Kristova primjera sebedarja, molimo te.
5. Svi pastiri svete Crkve svakodnevno s vjerom i predanošću mole za spas svijeta. Usliši njihove molitve i svojim milosrdjem preoblikuj ovaj svijet u dom istinskog mira, pravednosti i međusobne sloge, molimo te.

Bože Oče, dok ti zahvaljujemo za dar predanja tvoga Sina, ponizno te molimo da njemu u spomen sve naše pastire obaviješ svojom ljubavlju i čuvaš od svake grešne prigode. Sve nas ravnaj stazama pravednosti i mira te učini naše ovozemaljske dane plodnima djelima za vječno spasenje.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

»Ovo činite meni na spomen.«

Kada u moderno vrijeme upotrijebimo riječ »spomen«, prvo značenje koje nam pada na pamet jest prisjetiti se nečega što se dogodilo davno u prošlosti te sada slavimo određenu godišnju obljetnicu tog prošlog događaja. Tako svake godine slavimo Novu godinu, rođendane u obitelji kao i važne srebrne, zlatne i dijamantne jubileje braka, svećeništva ili rada u nekoj organizaciji. Slično shvaćanje obljetnice primjenjuje se također na liturgijsku godinu te se određena liturgijska slavlja kao što su to Božić, Uskrs ili Duhovi smatraju godišnjim spomenom na ono što se davno dogodilo.

Ovakav način shvaćanja »spomena« unutar liturgijske godine nije cjelovit, jer »spomen« unutar biblijske tradicije u sebi uključuje i otajstveno posadašnjenje događaja čija se obljetnica slavi. To znači da se na Misi večere Gospodnje ne spominjemo samo prošloga događaja ustanovljenja sakramenta Euharistije, kada je Isus blagovao posljednju večeru sa svojim apostolima i ustanovio sakrament Euharistije, nego u našem slavlju Mise večere Gospodnje na otajstveni način postajemo dionici te iste posljednje večere.

U kršćanskim otajstvima što se slave tijekom liturgijske godine, vrijeme kao da je zgusnuto, te prošlost, sadašnjost i budućnost u otajstvu postaju sadašnji trenutak liturgijskog slavlja, i dionici toga spomen slavlja sudjeluju na događajima koji su se dogodili u prošlosti, kao i na onima koji će se dogoditi u budućnosti. Dok je Misa večere Gospodnje spomen na Posljednju večeru, ona je također spomen budućega blagovanja za nebeskim stolom u kraljevstvu Božjem. Na taj način liturgijska slavlja uprisutnjuju događaje koji se slave, te sudjelujući u njima postajemo dionici ostvarenog spasenja što se slavi u tim spomenčinima.

Posljednja večera nadilazi slavlje pashalne večere i gleda u budućnost

Gore spomenuto shvaćanje »spomena« prisutno je u prvome čitanju iz Knjige Izlaska, u kojem se opisuje slavlje prve pashalne večere kao i ustanovljenje blagdana Pashe (usp. *Izl* 12,1-8.11-14). Izraelci prije izlaska iz Egipta trebaju pripremiti janje pečeno na vatri, a njegovom krvlju premazati dovratnike i nadvratnik kuće gdje se bude blagovalo, tako kad Gospodin bude prolazio egipatskom zemljom ubijajući prvorodence Egipćana u posljednjem od »egipatskih zala«, izraelski narod bude spašen na temelju znaka krvi na ulazima kuća. Blagovanje janjeta s beskvasnim kruhom i gorkim zeljem te škropljenje krvlju izvanjski su znaci koji će popratiti taj izvorni događaj spasenja Izraelaca iz egipatskoga ropstva. Izvorni događaj pashalne večere i izlaska iz egipatskog ropstva ujedno postaje i spomendan ili hebrejski »*zikkaron*«, jer će se Izraelci svake godine spominjati tog izlaska i slaviti blagdan Pashe upotrebljavajući slične izvanjske znakove koji su popratili izvorni događaj pashalne večere, kao što su janje ili kozle pečeno na vatri, beskvasni kruhovi, gorko zelje. U slavlju blagdana Pashe, Izraelci se neće samo spominjati ili prisjećati spasenja koje se dogodilo u prošlosti, već će u obredima blagdana Pashe uprisutniti ostvareno spasenje, jer oni su sada slobodni ljudi i nisu više robovi u Egiptu, te uživaju plodove spasenja koje se dogodilo njihovim ocima one večeri kada su slavili izvorni događaj pashalne večere. »Spomen« ili »*zikkaron*« nije, dakle, samo prisjećanje na nešto što se dogodilo, već otajstveno posadašnjenje izvornog događaja koji se dogodio u prošlosti, a sada se otajstveno ponovno događa u liturgijskom slavlju blagdana Pashe.

Posljednja večera koju Isus slavi sa svojim učenicima jest zapravo slavlje blagdana Pashe i spominjanje izvornog događaja

spasenja izlaska iz Egipta, koji Isus upotrebljava kao spomen na događaj njegovog žrtvovanja i prolijevanja krvi za čovječanstvo. Isus će postati pashalno janje čijom se krvlju škrope ne samo dovratnici kuća vjernika da im tjelesni život bude spašen, već njegova krv briše grijeh vjernika i daruje život vječni. To će se početi događati neposredno nakon posljednje večere i odlaska u getsemanijski vrt. Zato je posljednja večera ne samo pashalna večera i spomen na nešto iz prošlosti, nego ujedno i spomen na onu veliku Isusovu ljubav koju će pokazati

prema čovječanstvu u danima njegove muke i smrti, što će slijediti tu posljednju večeru. Ona je, dakle, ujedno i pogled u budućnost, pogled na veliku Isusovu ljubav koja seže sve do naših dana, a potpuno će se ostvariti i ispuniti za zajedničkim stolom u kraljevstvu Božjem, upravo onako kako kaže apostol Pavao u drugome čitanju: »Doista, kad god jedete ovaj kruh i pijete čašu, smrt Gospodnju navješćujete dok on ne dođe.« (usp. 1Kor 11,26).

Posljednja večera poziva na vršenje vlasti služenjem

Na posljednjoj večeri, osim što je blagovao sa svojim učenicima pashalnu večeru, Isus je također učinio gestu koja je postala znak učenicima na koji će način vršiti svećeničku službu koju im je on povjerio. To je gesta pranja nogu, što nam u pamet odmah doziva različita pranja Staroga zavjeta. Jedno od tih pranja bilo je i pranje Arona i njegovih sinova u trenutku kada će postati svećenici Gospodnji: »Izvede zatim Mojsije Arona i njegove sinove pa ih u vodi oprao.« (Lev 8,6). U Levitskom zakoniku slijedi dalje obred posvećenja i pomazanja uljem,

Nep. autor, *Isus pere noge apostolima*, XVIII. st.

te Aron i njegovi sinovi postaju svećenici Staroga zavjeta. Kad Isus učenicima pere noge, kao da ih poput Mojsija pripravlja za svećeničku službu koju će oni kasnije vršiti te je posljednja večera ne samo trenutak ustanovljenja sakramenta euharistije, nego i sakramenta svećeničkog reda. S druge strane, način kako Isus pere učenike, saginjući se i perući im noge, doziva u pamet poniznost i služenje koji su povezani s uzvišenom službom svećenika. Isus kaže: »Vi me zovete Učiteljem i Gospodinom. Pravo velite jer to i jesam! Ako dakle ja – Gospodin i Učitelj – vama oprah noge, treba da i vi jedni drugima perete noge. Primjer sam vam dao da i vi činite kao što ja vama učinih.« (Iv 13, 13-15). Isus sebe ostavlja za primjer svojim učenicima, budućim svećenicima. Ne kaže da on nije Gospodin i Učitelj, nego naprotiv potvrđuje da je on Gospodin i Učitelj, a ipak se sagnuo te ponizno i skromno oprao noge učenicima. Od svojih učenika traži da i oni jedni drugima peru noge te da njegov primjer ponašanja Gospodina i Učitelja koji služi, postane autoritativni primjer za nasljedovanje njegovim učenicima.

Mladen Horvat

Petak Muke Gospodnje. Veliki petak 18. travnja 2025.

UVODNA MOLITVA

Spomeni se, Gospodine, velikih djela svoga milosrđa; spomeni se vazmenog otajstva, što ga je Krist, Sin tvoj započeo, kad je za nas prolio krv: štiti nas vazda i posvećuj. Po Kristu.

POPRIČESNA MOLITVA

Svemoguću vječnu Bože! Ti si nas obnovio velikim djelom svoga milosrđa, blaženom smrću i uskrsnućem Isusa Krista, čuvaj u nama njegove plodove, i primanjem toga otajstva daj nam snage da ti vjerno služimo. Po Kristu.

MOLITVA NAD NARODOM

Tvoj narod, Gospodine, slavio je smrt tvoga Sina u nadi uskrsnuća s njime. Molimo te, blagoslovi ga i daj mu oprostjenje i utjehu, učvrsti vjeru u vječnu otkupljenje. Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 52,13 – 53,12

Za naše je grijeha on proboden.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Gle, uspjeh će sluga moj, uzvisit će se, podignuti i uzdići veoma! Kao što se mnogi nad njim užasnuše – tako mu je lice neljudski bilo iznakaženo te obličjem više nije naličio na čovjeka – tako će on mnoge zadiviti narode i kraljevi će pred njim stisnuti usta videć ono o čemu im nitko nije govorio, shvaćajući ono o čemu nikad čuli nisu: »Tko da povjeruje u ono što čusmo, kome li se otkri ruka Gospodnja?« Izrastao je pred njim poput izdanka, poput korijena iz zemlje osušene. Ne bijaše na njem ljepote ni sjaja da bismo se u nj zagledali, ni izgleda da bi nam se svidio. Prezren bijaše, od ljudi odbačen, čovjek boli, vičan patnjama, od kog svatko lice otklanja, prezren bijaše, obescijenjen. On slabosti naše ponije, naše boli uze na se, a mi ga držasmo udarenim, od Boga pogođenim, poniženim. Za naše je grijeha on proboden, za opacine naše satrt. Na njega pade kazna radi našeg mira, njegovom se modricom izliječismo. Poput stada svi smo mi lutali, svatko je svojim okrenuo putem. A Gospodin je svalio na nj bezakonje nas svih. Zlostavljahu ga, a on se pokori i usta svojih ne otvori. Ko janje na klanje odvedoše ga, ko ovca, nijema pred onima što strigu, usta svojih ne otvori. Iz pritvora je i sa suda otet; tko se brine za njegovu sudbinu? Da, iz zemlje je živih uklonjen, za grijeha naroda svog na smrt izbijen. Ukop mu dadoše među zločincima, a grob mu bi s bogatima, premda ne počini nepravde nit mu usta laži izustiše.

Al Gospodinu se svidje pritisknuti ga bolima. Žrtvuje li život svoj ko naknadnicu, vidjet će potomstvo, produžiti sebi dane i Gospodnja će se volja po njemu ispuniti. Zbog patnja duše svoje vidjet će svjetlost i nasititi se spoznajom njezinom. Sluga moj pravedni opravdat će mnoge i krivicu njihovu na sebe uzeti. Zato ću mu mnoštvo dati u baštinu i s mogućnicima plijen će dijeliti jer sâm se predao na smrt i među zlikovce bio ubrojen, a on grijeha mnogih ponese na sebi i zauze se za zločince.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 31,2.6.12-13.15-17.25

Pripjev: Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!

Tebi se, Gospodine, utječem,
o da se ne postidim nikada:
u svojoj me pravdi izbavi!
U tvoje ruke predajem duh svoj:
otkupi me, Gospodine, Bože vjerni.

Dušmanima svojim ruglo postadoh,
susjedima podsmijeh, a znancima strašilo;

koji me vide vani, bježe od mene.
Nestalo me ko mrtvaca iz sjećanja ljudi,
postadoh ko razbijena posuda.

A ja se, Gospodine, u tebe uzdam;
govorim: Ti si Bog moj!
U tvojoj je ruci sudbina moja:
istrgni me iz ruke dušmana
i onih koji me progone!

Rasvjetli lice nad slugom svojim,
po svojoj me dobroti spasi.
Budite hrabri i jaka srca,
svi koji se u Gospodina uzdate!

Drugo čitanje Heb 4,14-16; 5,7-9

*Naviknu slušati, te svima koji ga slušaju
posta začetnik spasenja.*

Čitanje Poslanice Hebrejima

Braćo: Imajući velikoga Velikog svećenika koji
prodrije kroz nebesa – Isusa, Sina Božjega
– čvrsto se držimo vjere. Tà nemamo takva veli-
kog svećenika koji ne bi mogao biti supatnik u
našim slabostima, nego poput nas iskušavana
svime, osim grijehom. Pristupajmo dakle
smjelo prijestolju milosti da primimo milosrđe
i milost nađemo za pomoć u pravi čas! Tà Krist
je u dane svoga zemaljskog života sa silnim
vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje
Onomu koji ga je mogao spasiti od smrti. I bî
uslišan zbog svoje predanosti: premda je Sin,
iz onoga što prepati, naviknu slušati i, posti-
gavši savršenstvo, posta svima koji ga slušaju
začetnik vječnoga spasenja.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Fil 2,8-9

Krist postade poslušan do smrti, smrti na
križu. Zato ga Bog preuzvisi i darova mu ime,
ime nad svakim imenom.

Evanđelje Iv 18,1 – 19.42

Muka Gospodina našega Isusa Krista po Ivanu

Tekst Muke Gospodnje vidi na www.hilp.hr

Simon Vouet, *Raspeće*, 1650.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Otpjevni psalam:	510 ili 511	Oče, u ruke tvoje
Pjesma prije Evanđelja:	475	Krist postade poslušan
Pokazivanje Križa:	512-513	Dođite, poklonimo se
Klanjanje Križu:	515	Puče moj
	496	Cjelivat ću Gospodine
	461	O Isuse izranjeni
	481	Častimo te, Križu sveti
	490	Narode moj ljubljeni
Pričesna:	245	Moj Isuse
	248-256.1-7 i 11-15	Zdravo Tijelo

Veliki petak – obilje Litostrotosa

Zaručnička, najdivnija, ljubav Božja

Redovito na Veliki petak čitamo muku po evanđelistu Ivanu te se u njoj spominje riječ Litostrotos. Neobična riječ koja pak u sebi krije obilje značenja. Kako bismo ju razumjeli vrijedno je spomenuti kako je evanđelist Ivan napisao evanđelje u kojem je Bog, Isus Krist, Zaručnik Crkve te se stoga i prvo znamenje događa u Kani Gali-lejskoj, na svadbi. Po Isusu Kristu, Bog nam objavljuje svoj naum ljubavi, pri čemu se bezuvjetna ljubav Božja ocrtava, oslikava, objavljuje i u Božjoj ljubavi koja je zaručnička, najljepša. Ova misao se objavljuje već kod proroka. Tako kod Hošee čitamo (Hoš 2,21-22): »Zaručit ću te sebi do vijeka; zaručit ću te u pravdi i u pravu, u nježnosti i u ljubavi; zaručit ću te sebi u vjernosti i ti ćeš spoznati Jahvu. Bog dakle ljubi svoj narod zaručničkom ljubavlju.«

Pjesma nad pjesmama i Ivanovo evanđelje – ista Božja ljubav

Na poseban način pak mnogi bibličari povezuju Pjesmu nad pjesmama s Ivanovim Evanđeljem (npr. F. Manns, F. Armellini, i dr.) te različite slike iz Pjesme nad pjesmama prepoznaju u Ivanovom evanđelju, kao što su vino, trs, pastir, zaručnica, vrt, itd., na temelju čega, među ostalim, vide direktnu poveznicu između ova dva bisera Svetoga pisma. U česticama tih dvaju biserja jedna čestica se zove i Litostrotos, božanska i Božja čestica što obasjava Veliki petak zaručničkom, Isusovom ljubavlju. Pilat, oko šeste ure, dakle točno u podne, što dakako ima svoje značenje, kada je sunce na vrhuncu, izvodi Isusa i posjeda na sudačku stolicu na mjesto koje se zove Litostrotos, i govori svjetini *Evo kralja vašega*. Svjetina viče *Ukloni! Ukloni! Raspni ga!*

Duboka i iznimno snažna je poruka ovog trenutka, odnosno Litostrotosa. Naime, uz

Ivanovo evanđelje Litostrotos se navodi u Septuaginti (LXX) u Pjesmi nad pjesmama u 3,10 te u Drugoj knjizi Ljetopisa 7,3, kao i Knjizi o Esteri 1,6. Ono što povezuje sva ova mjesta jeste svadba, vjenčanje, no u ovoj prigodi želimo osvijetliti ljepotu poveznice između Pjesme nad pjesmama i Ivanovog evanđelja. Prisjetimo se kako je Pjesma nad pjesmama, dakle najljepša pjesma, djelo koje se pripisuje Salomonu i u kojem se opisuje i hvali zaručnička ljubav između zaručnika i zaručnice. Tako se ondje navodi za zaručnika (3,10-11): »Stupove je napravio od srebra, naslon od zlata, sjedište od grimiza, unutra je sve ukrašeno (λιθόστρωτον – lithostroton) ljubavlju kćeri jeruzalemskih. Izađite, kćeri sionske, i vidite kralja Salomona pod dijademom kojim ga mati ovjenčala na dan svadbe njegove, na dan radosti njegova srca.«

Kruna vjereničke ljubavi

Dakle Salomon je na dan svoga vjenčanja okrunjen, baš kako što je i Isus okrunjen na dan svoga vjenčanja, dan kada pokazuje ljubav do svog vrhunca, za zemaljskog života. Mati je ovjenčala Salomona dijademom na dan vjenčanja, baš kao što je krunom Isusa ovjenčala njegova majka, odnosno Izrael. I kao što su kćeri sionske izašle vidjeti Salomona na dan radosti njegova srca, tako i kćeri i sinovi majke Izraela izišli su vidjeti Isusa na dan kada je njegovo srce prepuno ljubavi probodeno, srce koje je ljubilo i kada su vikali *Ukloni! Ukloni! Raspni ga!*. Snažna poruka učenika koji je naslonio svoju glavu na Isusove grudi tek večer prije. Ovo nije slatka poruka nego objava koja potresa dubine ljudi svojom ljubavlju. I stoga Veliki petak ne veličamo po patnji nego po ljubavi koju je Isus pokazao, a koja slavno pobjeđuje na Uskrs. Zaručnik, Isus, se predstavio kao onaj koji je spreman svoj život darovati

do kraja, učinivši se slugom, na dan svojih zaruka, svadbe. Ivan nam želi pokazati koliko je taj Kralj volio svoju zaručnicu, narod.

Trebaju nam i danas kristoliki kraljevi

»A bijaše upravo priprava za Pashu, oko šeste ure« – oko podneva, i Pilat govori: »Evo kralja vašega« (usp. *Iv* 19,14). Isus svojim kraljevstvom zadivljuje i čudi. To je potres za sva druga kraljevstva. Isus je Kralj koji služi. Sve skupa se događa dok je priprava za Pashu. To je bilo vrijeme kada su u hramu bili žrtvovani janjci s kojima će se slaviti Pasha, najveći Židovski blagdan i u kojem se prisjećaju oslobođenja iz ropstva. Kod Ivana je to predstavljanje Jaganjca koji će sada biti žrtvovan. Jaganjac koji očituje istinskog čovjeka ljubavi i dovodi u krizu zvijeri koje vladaju svijetom. Isus je taj s kojim započinje novi svijet. Reakcija svećeničkih glavara i onih koji su ih slijedili je »Ukloni! Ukloni! Raspni ga!« (*Iv* 19,15). Ne prihvaćaju to kraljevstvo. Pilat ne želi učiniti zločin. »Kaže im Pilat: 'Zar kralja vašega da razapnem?' Odgovoriše glavari svećenički: 'Mi nemamo kralja osim cara!'« (*Iv* 19,15) Tako su nisko spali. Spremni su ići i protiv vlastitih najdubljih uvjerenja da bi uništili onoga tko im smeta.

Snagom Božjom ostati vjerni Bogu i u teškim trenucima

»Tada im ga preda da se razapne« (*Iv* 19,16). To je ironija do koje dolazi evanđelist Ivan. Zašto? Pilat, politička moć, ne želi osuditi, ne želi učiniti zločin, ali je prisiljen popustiti pred religioznom moći koje je imalo veliki ugled. Pilat čini ono što ne želi, a isto tako i svećenički poglavari prisiljeni su činiti ono što ne žele. Ne bi htjeli služiti caru, ali su prisiljeni priznati ga carem i pokloniti mu se, protivno židovskoj tradiciji koja govori da je samo jedan kralj. Izgubiti sebe – o, kako je to bolno. Nešto što se i nama može događati

Raffaello Sanzio da Urbino, *Isus pada pod križem*, 1516.

u našoj obiteljskoj, društvenoj, poslovnoj, crkvenoj svakodnevnicu, gdje radi interesa prodajemo sebe i svoju savjest.

Kada se ne prihvaća čovjek po mjeri Isusa i njegovo kraljevstvo dolazi se u sukob sa sobom, s Bogom, s ljudima, te se čini zločin. I mi smo danas stavljeni pred sliku Čovjeka i ponudu novog kraljevstva. Nemojmo učiniti pogrešku koju je učinio Pilat i glavari svećenički.

Prihvatimo novog Čovjeka, novi svijet, novo kraljevstvo, ono u kojem se stavlja na službu braći i sestrama, kraljevstvo u kojem se vlada služeći braći i sestrama. Za dva dana ćemo vidjeti kamo to vodi. Snaga koja nam osnažuje korake da ostanemo vjerni Bogu jeste Božja vjerenička Ljubav, Isus Krist, Raspeti i Uskrsnuli.

Josip Bošnjaković

Vazmeno bdjenje

19. travnja 2025.

STAROZAVJETNA ČITANJA

1. Post 1,1-2,2:

Vidje Bog sve što je učinio: bijaše vrlo dobro.

2. Post 22,1-18:

Žrtva praoca našeg Abrahama.

3. Izl 14,15 – 15,1a:

Izraelci su išli suhim posred mora.

4. Iz 54,5-14:

U ljubavi vječnoj smilova ti se Gospodin, tvoj otkupitelj.

5. Iz 55,1-11:

Dodite k meni i duša će vam živjeti: sklopit ću s vama savez vječan!

6. Bar 3,9-15.32 – 4,4:

Hodi putem k sjaju Gospodnjem!

7. Ez 36,16-17a.18-28:

Poškropit ću vas vodom čistom i dat ću vam novo srce.

Od naznačenih sedam čitaju se barem tri čitanja. Nikad se ne izostavlja čitanje br. 3 iz *Knjige Izlaska*.

STAROZAVJETNO ČITANJE

Čitanje Knjige Izlaska Izl 14,15 – 15,1a

U one dane: Reče Gospodin Mojsiju:

»Zašto vičeš k meni? Reci Izraelcima da krenu na put. A ti podigni svoj štap, ispruži svoju ruku nad morem i razdijeli ga nadvoje da Izraelci mogu proći posred mora po suhu. Ja ću otvrdnuti srce Egipćana i oni će poći za njima, a ja ću se onda proslaviti nad faraonom i njegovim ratnicima, njegovim kolima i konjanicima. Neka znaju Egipćani da sam ja Gospodin kad se proslavim nad faraonom, njegovim kolima i njegovim konjanicima.« Anđeo Božji, koji je išao na čelu izraelskih četa, promijeni mjesto i stupi im za leđa. A i stup od oblaka pomakne se ispred njih i stade im za leđa. Smjesti se između vojske egipatske i vojske izraelske te postade onima oblak taman, a ovima rasvjetljivaše noć tako te ne mogoše jedni drugima prići cijele noći. Mojsije je držao ruku ispruženu nad morem dok je Gospodin svu noć na stranu valjao vode jakim istočnim vjetrom i more posušio. Kad su se vode razdvojile, sinovi Izraelovi siđoše usred mora na osušeno dno, a vode im stajahu kao bedem zdesna i slijeva. Egipćani: svi faraonovi konji, kola i konjanici, nagnu za njima u more, u potjeru. Za jutarnje straže pogleda Gospodin iz stupa od ognja i oblaka na egipatsku vojsku i u njoj stvori zbrku. Zakoči kotače njihovih kola da su se jedva naprijed micali. »Bježimo od Izraelaca!« – poviču Egipćani, »jer Gospodin se za njih bori protiv Egipćana!« Tada će Gospodin Mojsiju: »Pruži ruku nad more da se vode vrate na Egipćane, na njihova kola i konjanike.« Mojsije pruži ruku nad more i u cik zore more se vrati u svoje korito. Kako su Egipćani bježeći jurili prema moru, Gospodin ih strmoglavi usred voda. Tako vode, slijevajući se natrag, potope kola, konjanike i svu vojsku faraonovu koja bijaše pošla u potjeru za Izraelcima u more. I ne ostade od njih ni jedan jedini. Izraelci pak hodahu posred mora po suhu, a vode im kao bedem zdesna i slijeva. Tako Gospodin u onaj dan izbavi Izraela iz šaka egipatskih i vidje Izrael Egipćane pomorene na morskome žalu. Osvjedoči se Izrael o silnoj moći koju Gospodin pokaza nad Egipćanima. Narod se poboja Gospodina i povjerova Gospodinu i njegovu sluzi Mojsiju. Tada Mojsije sa sinovima Izraelovim zapjeva ovu pjesmu Gospodinu:

Otpjevna pjesma Izl 15,1-6.17-18

Pripjev: Zapjevajmo Gospodinu jer se slavom proslavio!

Poslanica Rim 6,3-11

Krist, pošto uskrsnu od mrtvih, više ne umire.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima

Braćo: Koji smo god kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni. Krštenjem smo dakle zajedno s njime ukopani u smrt da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života. Ako smo doista s njime srasli po sličnosti smrti njegovoj, očito ćemo srasti i po sličnosti njegovu uskrsnuću. Ovo znamo: naš je stari čovjek zajedno s njim raspet da onemoća ovo grešno tijelo te više ne robujemo grijehu. Ta tko umre, opravdan je od grijeha. Pa ako umrijesmo s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s njime. Znamo doista: Krist uskrišen

od mrtvih više ne umire, smrt njime više ne gospoduje. Što umrije, umrije grijehu jednom zauvijek; a što živi, živi Bogu. Tako i vi: smatrajte sebe mrtvima grijehu, a živima Bogu u Kristu Isusu!

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 118,1-2.16b-17.22-23

Pripjev: Aleluja! Aleluja! Aleluja!

Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova!

Neka rekne dom Izraelov:

»Vječna je ljubav njegova!«

Gospodnja se uzdignu desnica,

Gospodnja se proslavi desnica!

Ne, umrijeti neću, nego živjeti

i kazivati djela Gospodnja.

Kamen koji odbaciše graditelji postade kamen zaglavni.

Gospodnje je to djelo:

kakvo čudo u očima našim!

Evangelje Lk 24,1-12

Što tražite živoga među mrtvima?

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

Prvoga dana u tjednu, veoma rano, dođoše žene na grob s miomirisima što ih pripraviše. Kamen nađoše otkotrljan od groba. Uđoše, ali ne nađoše tijela Gospodina Isusa. I dok su stajale zbunjene nad tim, gle, dva čovjeka u blistavoj odjeći stadoše do njih. Zastrašene obore lica k zemlji, a oni će im: »Što tražite živoga među mrtvima? Nije ovdje, nego uskrsnu! Sjetite se kako vam je govorio dok je još bio u Galileji: 'Treba da Sin Čovječji bude predan u ruke grešnika, i raspet, i treći dan da ustane.'« I sjetiše se one riječi njegovih, vratiše se s groba te javiše sve to jedanaestorici i svima drugima.

A bile su to: Marija Magdalena, Ivana i Marija Jakovljeva. I ostale zajedno s njima govorahu to apostolima, ali njima se te riječi pričinile kao tlapnja, te im ne vjerovahu. A Petar usta i potrča na grob. Sagnuvši se, opazi samo povoje. I vrati se kući čudeći se tome što se zbilo.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Poklik u ophodu:	518	Bogu hvala
Otpjevni psalmi:		
nakon 1. čitanja:	519	Pošalji Duha svojega
ili	99	Puna je zemlja dobrote Gospodnje
nakon 2. čitanja:	90	Čuvaj me, Bože
nakon 3. čitanja:	520	Zapjevat ću Gospodinu
nakon 4. čitanja:	ŽV 7/2007	Veličam te Gospodine
nakon 5. čitanja:	150	S radošću ćete crpsti vodu
nakon 6. čitanja:	91-92 ili XI	Gospodine, ti imaš riječi
nakon 7. čitanja:	155	Kao što košuta žudi
ili	429	Čisto srce stvori mi, Bože
Nakon poslanice:	522	Aleluja
Na početku krsne službe:	703	Litanije Svih Svetih
Nakon blagoslova krsne vode:	523	Sve vode Gospodnje
Škropljenje naroda:	45-47	Vidjeh vodu
Prinosna:	553	Uskrsnu Isus doista
ili	556	Krist iz groba ustade
Pričesna:	544	Na gozbu Kralja Jaganjca
	558	Pobjedni dan slavimo
Otpust:	42	Bogu hvala, aleluja, aleluja
Završna:	561	Kraljice neba
ili	554	Isus je uskrsnuo

Prva vijest o uskrsnuću

Prvi dan u tjednu je dan nakon šabata. Tim danom počinje novi tjedan. Prvi dan podsjeća na početak stvaranja. Toga prvoga dana u tjednu započinje nešto posve novo.

Žene koje su pratile Isusov ukop, kako je malo prije početka subotnjega mira na brzinu pokopan, odmah, dočim je prošlo subotnje mirovanje, s pripremljenim mirmirisima i pomastima, dolaze na grob. S groba će kamen biti otkotrljan. Grob je otvoren. U grobu nisu našle tijela pokopane Učitelja.

Grob je mjesto smrti. To je mjesto prema kojem se kreće ljudski život. Čovjek je biće od zemaljskoga praha. Živi i radi, ali se nakon svoga vremena vraća u zemlju. Grob je zadnja postaja ljudskoga života. Sve što od njega ostane uđe u grob i tamo se vraća u elemente od kojih je bio sastavljen. Tko siđe u grob više ne može ništa. Nema ga. Nije gospodar nad svojim tijelom. Tijelo je prepušteno brizi drugih i prirodnom procesu raspadanja. Ljudsko tijelo, premda je iz njega iselio život, nije stvar među stvarima. Ono je tijelo nekoga i mi imamo potrebu skrbiti za dostojanstveni ukop. Kao da mrtvo tijelo od nas traži da ga poštujemo i da mu pronađemo mjesto počinka. No, ovog prvog dana u tjednu Učiteljev grob je prazan. Nema mrtvog tijela. Žene ga ne mogu dostojno pripremiti za počinak bez povratka.

Žene su zbunjene. Ne znaju što se dogodilo. Ne znaju zašto je grob otvoren, a još manje gdje je nestalo pokopano tijelo. Tada će ugledati dva čovjeka u blistavoj odjeći. To im je dodatno iznenađenje. Hvata ih strah. Ne snalaze se. Svijet se ne ponaša prema njihovim očekivanjima. Sve je drukčije nego što su očekivale i planirale. U strahu nisu u stanju gledati u lice nepoznatim ljudima. »Što tražite Živoga među mrtvima?« (Lk 24, 5). To je njihovo prvo pitanje. I ono je već odgovor na njihovu

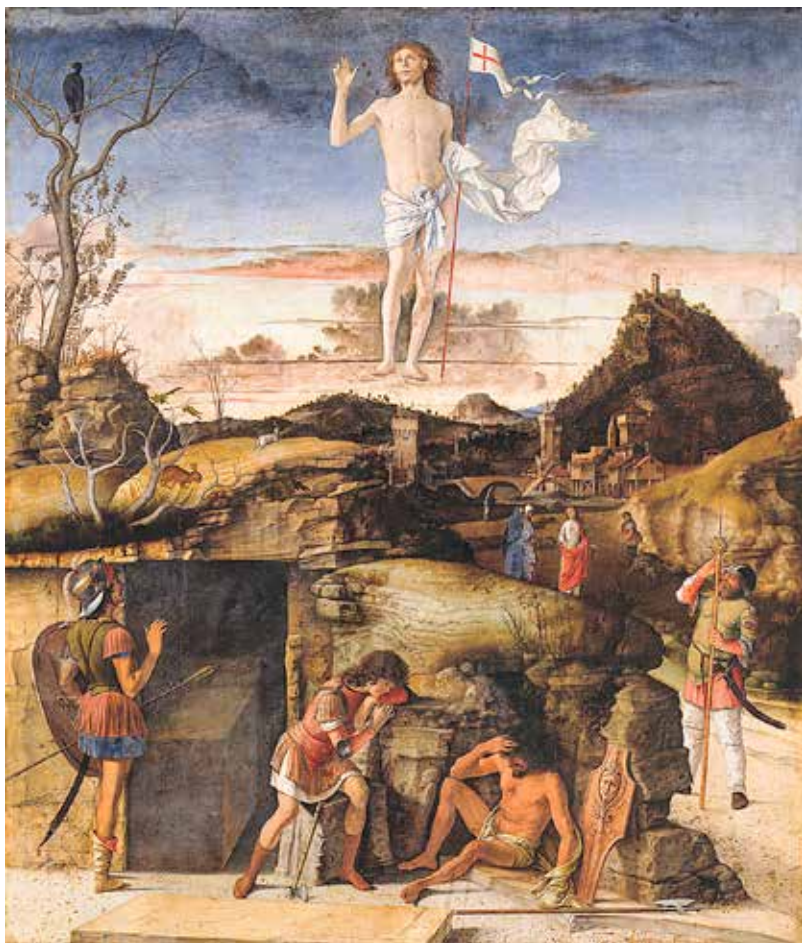
zbunjenost. Točno je da traže i točno je da ne nalaze onoga koga traže. Točno je da traže mrtvo tijelo i da vide da je grob prazan. No, kako da znaju da je Učitelj, koji je dva dana ranije pokopan, živ? U pitanju je već pouka da Učitelja traže na krivome mjestu. Grob nije mjesto gdje ga mogu naći. Razumiju kada čuju da Učitelj nije u grobu. To su i same vidjele. No, što znači da je uskrsnuo? Čuju riječ, ali ne razumiju što ona znači. Što znači da je ubijeni uskrsnuo? Sada ih ova dvojica nepoznatih ljudi podsjećaju na ono što im je Učitelj sam ranije govorio. Bilo je potrebno da Sin Čovječji bude predan ljudima u ruke. Iza tog opisa stoji brutalni način postupanja. Bez ikakva obzira i poštovanja bio je uhvaćen, izmučen, razapet i ubijen. Treći dan je trebao ustati. To je ono što se dogodilo. Ustao je. Nije u grobu. Ženama se vraća sjećanje na Učiteljeve riječi. Više im je puta precizno govorio što će se s njim dogoditi. Sjećaju se kako su njegovi učenici svaki put vrlo brzo prešli na sasvim druge teme i kako nikada nitko nije razumio što to zapravo znači da će treći dan uskrsnuti. Sada im počinje svitati u svijesti. To što doživljavaju počinju razumijevati iz riječi koje im je Učitelj govorio, a one nisu razumjele. Potrebno je i vremena i truda dok svijest uvidi to što im je već ranije bilo opetovano rečeno. To što se dogodilo s Učiteljem posve je drukčije od poznatoga svijeta i iskustveno prepoznatljivoga. Žene se sjećaju Učiteljevih riječi, ali pred njima je još uvijek samo prazan grob. Nema nikakva pitanja ljudima u blistavoj odjeći. Ni tko su ni odakle su. Ni kako to da oni znaju što se dogodilo s Učiteljem ni zašto bi im one trebale vjerovati. Ova dvojica naliče vjesnicima koji donesu vijest i odu. Žene se same moraju nositi s onim što im je rečeno.

Vraćaju se u grad i vijest koju su čule, kao i svoje iskustvo s praznim grobom, pričaju jedanaestorici učenika. Jedanaestorica nisu išla na grob. Oni su Učitelja

ostavili. U njima ne tinja nada u moguće uskrsnuće. Oni nemaju ni potrebu koja je žene rano izjutra odvukla na grob. Oni su utučeni, u strahu, posramljeni i zatečeni brutalnošću svijeta. Ženama ne vjeruju. Lakše im je misliti kako su one same iz svoje tuge isplele priču. Petar jedini, nakon što je čuo priču žena, trči na grob. Ne zato što vjeruje ženama. Prije će biti stoga što njegova osobna priča s Učiteljem nije završena. Naći će otvoren grob i povoje u njemu. Žene, dakle, ne lažu. No, neće susresti nikoga drugoga. Ostat će mu samo čuđenje. Premda priča žena nije laž, još uvijek mu nije jasno što se dogodilo. Kada sabere sve što je vidio i čuo, ne može povezati sve detalje u cjelovitu priču. Nedostaje joj najvažnije središte. Učitelj. Ubijeni Učitelj. Da je njegovo tijelo u grobu, priča bi bila zaokružena. Ovako je necjelovita. Da je Učitelj s njima, i tada bi bila cjelovita. No, oni su sami. Petru ostaje samo čuđenje.

Luka je svoje čitatelje izvještajem o ranim događajima prvog dana u tjednu pripremio za susret s Uskrsim. Tek će im susret s Uskrsim otvoriti um da razumiju i Pisma i Učiteljeve riječi.

Kada se vjernici sastanu na proslavu uskrsnuća Gospodnjega, liturgija ih kroz iskustva patnje, strahova, bezizlaza i smrti vodi do novog početka koji se otvara u susretu s Uskrsim. I njima se polagano otvaraju oči svijesti i bistri um. Slika svijeta i života, patnje i radosti, umiranja i novoga

Giovanni Bellini, *Uskrsli Krist*, 1475. – 1479.

stvorenja nije cjelovita bez susreta s Uskrsim. Ako s grobom završava sve, ovaj svijet je beskrajni niz pitanja bez odgovora, nepravdi bez pravednosti, patnje bez utjehe, života bez smisla. Prisiljeni smo pomiriti se sa apsurdnim životom koji otvara pitanja, ali ne nudi odgovore. Svačiji život je nedovršena priča. Cijeli kozmos je bez najvažnijih odgovora. Samo susret s Uskrsim cijelo postojanje pokazuje u drukčijemu svjetlu. Na mjestu gdje završava svaki ljudski život, otvorila se praznina kroz koje svjetlo novog stvorenja pokazuje smisao do kojega čovjek sam nikada ne bi mogao doći. Kristovim uskrsnućem počinje novo stvorenje. Prvog dana u tjednu – novi početak.

Ante Vučković

Velika nam djela učini Gospodin

Otpjevni psalam za V. korizmenu nedjelju – C

Miroslav Martinjak

Ant.

Ve - li - ka nam dje - la u - či - ni Go - spo - din: o - pet smo ra - do - sni!

Ps 126, 1-2ab.2cd-3.4-5.6 *I. tonus*

1. Kad Go - spodin vraćaše su-žnje-ve si - on - ske, bilo nam je ko da sni - va - mo.
 Usta nam bjehu pu - na smije - ha, a je - zik kli - ca - nja.
 2. Me - đu poganima tad se go - vo - ri - lo: »Silna im djela Go - spo - din u - či - ni.«
 Silna nam djela Go - spo - din u - či - ni: o - - - pet smora - do - sni!
 3. Vra - ti, Gospodine, su-žnje-ve na - še ko po - - - to - ke ne - gep-ske!
 Oni koji si - ju u su - za - ma ža - - - nju u pje - smi.
 4. I - šli su, i - šli pla - ču - ci, noseći sje - me sje - tve - no;
 Vraćat će se s pje - smom, noseći sno-plje svo - je.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

Ispit savjesti

PRIPREMA ZA SAKRAMENT POMIRENJA — ISPOVIJEDI
PRIREDIO: mons. Ivan Šaško

CIJENA

0,66 €

Knjižicu po cijeni od **0,66 EUR** možete naručiti na narudzbe@hilp.hr
ili na broj telefona **+385 (0)1 5635 050**. Troškovi poštarine nisu uračunati u cijenu.

Za župne urede, koji za svoje vjernike žele naručiti više primjeraka, predviđeni su posebni popusti*:
50 primjeraka – 17,00 EUR; 100 primjeraka – 30,00 EUR; 200 primjeraka – 53,00 EUR.

*Navedeni popust odnosi se samo na župe i pretpostavlja da knjižica nije namijenjena za daljnju prodaju.

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji